

Dr. S. Kuntzwaal a.m.
Eesti P.V. Kirjandus
Revisiõnaru

2022

14. aastapäät.

Üksik nummer 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastast 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tuslest ise ära viies: aastast 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. ilmub iga laupäeval.

Toimetust ja talitust:

Tallinnas, Harju ja Riiu tähtsäl uulitsäl nurgal nr. 46/15,

„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon Nõ 740.

Adress vene keeles küt küt ka rahakirjades: r. Ревель.

Журнал „Мейе Матс“.

Tarvitamata jäänud lühemad kästkirjad hävitatakse ära, küt tagasi saatmisest maksimäl suurde lisatud et ole. Kirjastõõdel peab
saatja täielik adress ja nimi peal olema.

Nr. 36.

Laupäeval, 25. (8. mail) aprillil. 1915.

Nr. 36.

Saksa maakuulajate salga „tegewus“ Poola külas.

Esimene rida: 1. Eitemann, 2. Johannes Bahm, 3. Einard, 4. Reikaus. Teine rida:
5. Johan Holeb, 6. Jaan Voorits, 7. Woldemar Põit, 8. Johannes Pätšeb.

Roka kangelasetegu.

„Inshallah! Kuhu ja ronima?! Kuhu ja ronima?! Kida kinni pidama! Ei ole sinu kord!”

„Lolpea! Ei anna suppi!”

„Esimene samm parema jalaga! Selja taha! Ritta!”

„Mitte kellegile ei anna! Lolpea!”

„Inshallah! Ei anna!”

Ja väljatõõgi patentteritud kaas wajus plaksatades kinni, wulinal keewa supi lõhnawat aurupilwet katkestades.

Tatarlane Sharõp Berdõhanow aga seisis katla ääres redelil päris klassikalise kangelase seisangus, kes otjustanud ennem surra, kui alla anda. Paremas käes hoidis ta suurt supitulpi, nagu feldmaršali keppi, pahem puhkas katla ääre peal. Terwe tema seifit otseku kõneles: „ainult üle minu furnuõheha pääsete supi juurde!”

Kõlawad ja tüüsedad sõimusõnad lafsatafid soldatite suust, kuid „ristimata pagan“ ja „pügatud pea“ ei liigutanud kumugi. Ta sarnasus klassikalise kangelasega, kes waenlase kuulirabe all liikumata seisab, suureneski weel.

Wiimaks, kui küllalt tõreldud, astusid soldatid ritta, katla kaas läks lahti, wabastatud auru pilwed kõdistasid uueste nina, kiskusid suu wett jooksuma, ja tungisid, nagu näis, sõõmetest läbi otse näljaste kõhtude sügawamatesse foppidesse.

Ja kindlas järjekorras ridastiku all hoitud toidunduse pani Sharõp igahäle seda, mis temale määratud — piinliku karwapealsusega.

See sügune etendus kordus igapäew. Meelega tükkisid soldatid igapäew rüüna katla lähemale, Sharõpile toidundusi üksteise wõidu nina alla toppides, igapäew wirutas Sharõp korda jalale seadmiseks, toidukatla taane wihafelt kinni, sõimas, tõreles, kannatas sõimamise wälja ja sai siis soldatite üle wõidu.

See oli nagu tingimata tarwilik igapäewane tseremonia enne lõunat, ja, päriselt, süüla lõbu, sest, tõtt ütelda, armastasid soldatid Sharõpi, kes toidu asjus ütle mata õiglane mees oli, ja nokkisid teda muidu na naljapärast, et waheldust luua.

Et selgusele jõuda, kui isalikult Sharõp oma roo soldatite toidu eest hoolitses, selleks oli teda waja neil päewadel

näha, kui rood nii kaugele läks, et lihunik digeks ajaks lihaga päralt ei jõudnud. Sharõp käis turtsudes ringi, pomises läbi hammaste mingisuguseid tatarikeelseid sõnu, milledega, häälekõla järele otjustades, lihunikku maa põhja wandus. Iga minut lõi ta filmad taewa poole, sülitas siis ja hüüdis:

„Päew jookseb, tola istub!”

Wiimaks kattes ta kannatus; ta kargas weohobuse selga kihutas ja roodu, kus roo-ülemale teatas:

„Washustorodie“) poo Koslow ülesse! Liha neetu!”

See ei tähendanud muidugi, et Sharõp täna weiselihha puudusel roodu nurjatu lihunikku lihaga tahtis toita, kusjuures lihunik enamalt üles oleks tulnud puua, aga Sharõp ei mõistnud enam muul kombel oma südant lahutada. Koslow oli lihunik, j. o. seefama „tola“, kes „istub“ kui „päew jookseb“, ja Sharõpi arwamise järele tema islik ja terwe roo waenlane. Päriselt oli aga see Koslow üsna aus mees ja püüdis kõigest wäest korralikku toitu muretseda, sest nägi, et käesolewas sõjas kelmusega midagi pole peale hatata. Sellest hoolimata seisis Sharõp temaga halastamata waenujalal.

„Miks eita liha ei olnud? Miks roo kõht tühi? Miks ei leidnud? Aga miks raha saad?”

Nõnda tülitfes ta alati Koslowiga. Ja Koslow wastas ainult sellega, et nokkis:

„Dota, ja telm, kui koju lähed, pesewad teie papid sind seitsmest weest läbi. . . Sealihaga nuumad ennast siin! Teie aga jeda ei tohi. Keelatud. . .”

Sharõp läks wihast pööraseks, filmad keerlesid tal metfikult peas, ja ta karjus:

„Kasi! Lõõn maha!”

Asi seisis selles, et Koslow weiselihha puudusel sagedaste sealihha tõi. Kuid komanderi käsul anti juutidele ja tataridele neil päewadel liha asemel poole rohkem tataritangu pudru kui harilikult. Muidugi oli see Sharõpile kõigepealt teada ja sealihha ta ei sõõnud. Kuid sellest hoolimata läks Koslowil iga kord õnneks tatari werd sellega keema ajada. Weel kaua sõimas see, hambaid kiristades.

Wäeteeustusesse oli ta alles sügisel enne sõja algust sattunud. Juba esimestel päewadel seigus, et temast head sõjameest ei saa. Arwaditmata komistusekiwiks olid tal pahem ja parem jalg, nende wahel ei oskanud ta kõigest õpetamist hoolimata wahet teha. Siis seoti tal ühe waruka külge tükk

*) Ваше Высокоблагородие — kõrgeausus.

heitnu ja teise külge olenustit. Seinte ja õlgede wahel ostas Charõp wahet teha, ja sedasi õppis ta pahemat ja paremat jalga tõstma. Kuid edasi ei tpruu ega nõõ... Näha oli, et mees püüdis, kõigest jõust püüdis. Aga arwatawaste puudus tal mõni trumi.

Õhuseks tehti sellepärast teda tööroodu panna. Ja siis selgus, et Charõp ennemalt Raasaniis trahteris kokaks olnud.

Waewalt oli ta kokaks pandud, kui mees hoopis teiseks muutus. Roodus käis teine segase, lohmetanud näoga, jäi lõhnaks isegi. Siin aga, imesta ainult, kust see wäledus ja mõistus tal tuli. Ka pösed lätsid uueste priskemaks ja silmad lõbusamaks. Soldatite „utfnast“ olid tal ainult uued sõnatõlkjuid meelde jäänud:

„Parema jalaga!“

„Pahem õla ees!“

„Ritta!“

Ja nõnda edasi.

Kui sõda algas, anti roo mõlemad wälja-kõõgid Charõpi hoole alla. Teise katla kokaks oli üksluine wenelane, tagawarawäelistest, kelle iseloomu peajooneks ärawõitmata laiskus oli. Sellepärast andis ta ennast üsna heameelega Charõpi walitjuse alla, kes tema selle eest tõõst peaaegu täieste wabastas.

Kui Charõp satelde ümber talitama hakkas, ütles Matwejew, wiisakusenõudeid silmas pidades:

„Ah, kuidas mu pea walutab!“

Ja heitis pöõsa warju wõi, pöõsaste puudusel, otse wankri alla puhutama. Kuid oma katelt Charõpi täteliku walitjuse alla andes, ei unustanud ta ilmasi juurde lisamast:

„Waata, ja püगतud pea, et mul kõit korras oleks, muidu...!“

Charõp omalt poolt wastas ka igalord ühed ja need-jamad sõnad:

„Pea walutama — magap! Peale magamist terwe olep!“

Ja hakkas mõlemi katla ümber talitama.

Bidulikkudeks päewadeks olid Charõpile need, mil ülemus toitu „katsuma“ tuli.

Charõpi kapsajuppi ja tatarangu pudru „katsudes“, sõi korpuje kindral kaustitäre tohe tühjaks ja kitis sealwahel korda kolm tatarlast.

Ja see wastas kindrali tänu peale:

„Piüian röömuga, kõrgeausus! Sõõ kui maitsema! Kapsajuppi mitte hea olema — eila parem olep, homme weel parem olema. Sõõ weel!“

Ja tahtis kindralile uue kaustitäre tõsta. Terwe see kõne käis küll wäetenistuse seadluste wastu, aga Charõp rääkis nii palawalt ja puhtasüdamlikult, et kindral naerma hakkas, Charõpi weel kord, teist kaustitäre tagasi liikates, tänas, ja tale rubla kinkis.

Kindrali rubla mähkis Charõp paberi sisse ja peitis oma suure rahatoti ssemissesse, lutuga, taskusse. Kiideldes näitas ta seda soldatitele, sealjuures seda nii ettewaatlikult kahe sõrme wahel hooides, nagu oleks see rubla kõige õrnem wäärtasi.

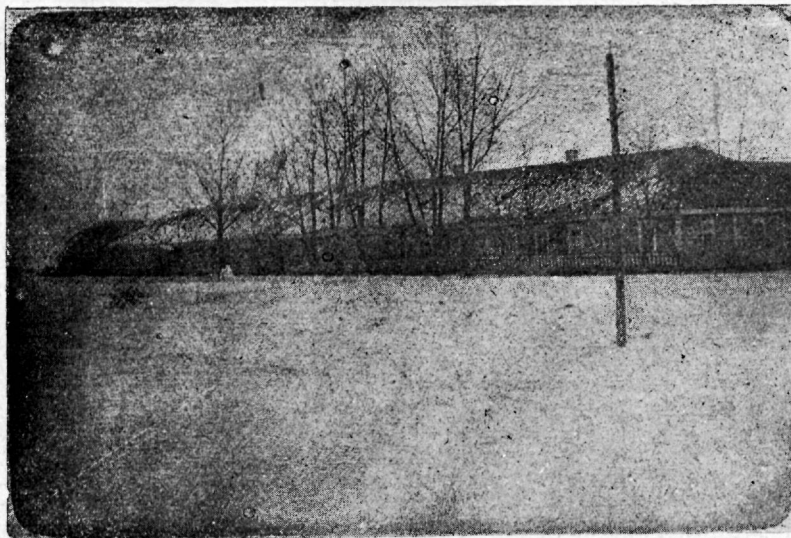
„Suur kindral andma. Kapsajuppi sõi, palju sõi, rääkima minuga lahkest, palju rubla andis...“

Nüüd sirutab Charõp R. hospitalis. Ta on kahest kohast haawatud — käest ia jalast — ja kuulitilluga paremast küljest põrutatud.

Südamest igatseb tatarlane oma roo järele. Ta arwab kindlaste, et ilma temata keski soldatist toita ei osta.

„Matwejewil pea paha olep, walutama, õõsel magap, päewal magap... Mina ütlema komanderil: poo üles Roslow! Mis nüüd?“

Ja meeleheitliku häälega räägib ta, et waat, nüüd rood praegusel minutil wiist puhutama lasti ja wäljakõõkist ootab, Roslow muidugi hiljaks on jäänud ja õigel ajal liha pole

R. nõrgajõuliste komando B. uul., kus alataja 500 meest, kes hospitalistest wälja saadetakse ja weel nõrgad on — parandusel on. Peale terweks saamist saadetakse igauks siit oma wäejaosje.

toonud, Matwejew aga magab, mis temal sellega asja, et soldatite kõhud tühjad... .

Charõp on paranemas, kuid hospitalist teda nii pea weel wälja ei lasta. Saawad on küll kinni kaswanud, kuid põrutus tahab weel rawitsemist. Waluhoogude peale waatamata tülitab Charõp igapäew arsti ja õdesi nurumistega, teda polku tagasi lasta:

„Ei wõi, washustorodie! Rood siilia tahtma. Nima minuta Roslow liha ei toop! Päew jookseb, Matwejew magap, liha njetu, soldat kõht tühi! Lase, washustorodie! Terweks saan, auõõna, terweks saan. Lase! Ei waluta!“

Charõpi kokatunust kattenes järgmistel juhtumistel. Rood saadeti õhtul ette wäetenistusesse. Kõõgid jäeti moonawoori juurde, kuni edaspidiste korraldusteni.

Juba kell kahest peale õõsel kuuldi moonawooris esmalt laugest piisist lastmist, kustilt pahemalt poolt, siis paremalt poolt, ka launis laugelt, üle kõige aga mürtfufid wägewalt suurtüki paugud. Negajalt hakkas piisipragin ilka selgemalt kostma. Nähtawaste oli ees tulejoonel lahing ägedalt käimas.

Kell pool kolme ajal kihutafid moonawoori seisukohast kaits rafhabatareit ragisedes ja mürtfudes möõda. Moonawoori soldatid pärisid suurtükiwäelistelt ahnelt teateid, kus lahing on, kuid asjata. Suurtükikwäelistel oli nähtawaste hirmus suur rutt taga; piisjahoopide all wedafid hobused täie rinnaga, walgeid wahutükka kaotades, rafhameeste näõd olid tõõselt pingul.

Moonawoori soldatid seifid salkades suurtükkide müritawalt-ahwardawat sõnawahetamist ja piiside ning kuulipildujate podinat kuulates.

Charõp ärkas enne teist weel ja hakkas katlaid puhastama, kuigi seda tarwis polnud, aga mingisugune arusaamata tundmus kihutas teda seda wõi teist tegema, töötama, ta ei piisunud siis, kui teised seal wõitlefid, käed süles istuda.

Niisama nagu teised kuulatas ta teraselt lahingu laugest kaja ja nühtis liiwaga usinalt, iseneesele midagi nina alla pomisebes, katla ammu juba hõbedaselt läikima küüritud ssemust... .

Sommikul kell wiie ajal tuli moonawoori juurde kihutades brigadiilema käskjalg ja andis käsufirja ära, wiibimata taganeda. Tellis segadus. Hakati koormate kõõsi kinnitama ja hobuseid rakendama.

Soldatid sõid hobused Charõpi katelde juurde ja tahtsid ette rakendada. Charõp, kelle ülemine kehapool sel ajal katlas oli,

1. (XX) Gustaw Nooberg, Kolga w. Teadmata kadunud. 2. (X) Eduard Juhanson, Rakwerest, elas Kolgas. Teadmata kadunud.

tundis katelt wankumat, ajas enese sirgels ja jäi arusaamatalt soldatite otja wahtima.

"Miks?"

"Mis seal weel pärida, miiks? Taganeda kästakse?"

Ja Sharõpi katelde kutsar, Maksimka, harrilik, waike ifeloomuga Tuula talupoeg, tegi kiirelt ja osawalt oma harjunud tööd edasi: kinnitas roomasi j. n. e.

"Miks rakendada? Miiks? Kus rood olep? Seal. Kus meie? Siin? Kuhu sõitama? Miiks sõidap?"

Maksimka ei wastanud sõnagi, ja rakendas hobuseid edasi. Nüüd sai Sharõpi süda ääres, ta ronis katla pealt maha ja astus otsustawa näoga Maksimka ette.

"Käagi, kus rood olep? Seal. Meie siin olep. Rood hommitul süla tahap. Terwe õõ ei magama, lastma, tarwis sülla. Ei sõitama."

Maksimka ei waielnud enam wastu ja hakkas rahulikult hobuseid eest ära rakendada. Moonawoor liikus warsti edasi. Maha jäid ainult kaks wäljakööki, Sharõpi ja Matwejewi omad. Wiimane norstas terwe õõ läbi ilma et ärkanud oleks, ja pikutas nüüd oma katla ääres, sinel üle pea.

Päikese tõusuni talitas Sharõp katelde ääres, kooris kartuleid, pesi kapsaid, poetas erneid. Siis müiskas ta Maksimkat, kes siisamasse ratta najale tuktuma oli jäänud.

"Istuma hobuse selga, jooksep Koslow, ütles liha filmapilt!"

Sõnatuulelikult istus Maksimka hobuse selga ja ratsutas lihuni juurde, kes, wersta 10 eemal, alewikus weisid üles ostis. Rahe ja poole tunni pärast kuulis Sharõp, kes karsitusest otje põles, labjaplaginat ja wankri kiuksumist. Maksimka ja Koslow jõudsid lihaga päralt.

Sharõp ei halkanud lihuniuga mitte tõrelemagi, waid wiskas liha, karmeste ära pestes, kateldesse.

Kell üksteist kihutasid mõlemad wäljaköögid, kumbagil neli hobust ees, wiletsat, roopalist teed mööda tullejoonele, kus õitf aina müstfus ja praetus.

Warsti lõppes tee, õigimine: tee, põld, kraawid muutusid ühelaadiliseks soomaaks. ümberringi walendas wefi, ainult mõned rohelisted tünkad paistsid wälja. Kohta, kus rood wiibis, umbkaudu teades, käsks Sharõp Maksimkat otseteed edasi lasta. Ja wäljaköögid lohisesid edasi, wett ja muda üle priitfides.

Seal wuhises midagi õhus ja plartjatas weelompi. Ja weel üks... Ja weel üks... Sharõp wangutas pead.

"Annap piitsa! Lafep!"

Maksimka tahtis midagi ütelda, kuid nagu õkitas, ahmas käega kõrisk finni, wajus tasa-tasa longu ja kullus pukist maha, wette. Sharõp kahmas tema käest wälja langenud õhjad oma kätte ja pani hobused, neid kõigest jõust pingule tõmmates, seisma. Kargas maha. Tõstis Maksimka üles. Selles aga olid filmad juba klaasitanud.

"Ah!" ütles Sharõp ja andis, pukile karates, hooste pealt piitsa.

Kuiwa toha peale wälja jõudes waatas ta taha ja nägi, et teine wäljakööki juba ammu keft sood maha jäänud oli. Matwejew seisab katla otjas piisti ja wehib temale kättega.

Sharõp hüüdis:

"Siia ruttu! Liha wähe, suppi wähe!"

Ja kihutas edasi, ilma et enam tagasi oleks waatanud, ühtlugu hooste pealt piitsa andes.

Õht ümberringi uugas ja helises. Gemalt lähines wali wuhifimine, itka walgemalt ja walgemalt, itka ahwardawamalt ja ahwardawamalt. Buh! — mistit plahwatas, rakkatas, lõhestas õhtu.

Üks eelmise paari hoostest kullus põlwili ja karjus walju häälega. Sharõp tahtis julgustamiseks hüüda, kuid ei saanud. Misti kõrwetas ta külge, otsekui tuline kepihoop.

Agifedes ronis ta katla pealt, lõikas efmese paari weokõied läbi, ja sõitis kahe hobusega edasi.

Kümme minutit hiljem jõudis Sharõp oma roo lastekraawide juurde. Ta oli surmահատու. Elutalt kõrwal rippuwa pahema kae sõrmi mööda woolas õhtraste werd maha. Parempõst oli mööda libisenud kuulist lõhki karsitatud, ja kõrwalest ripnes werise latakana. Soldatid kargasid ta ümber, talusid lastekraawi. Nõrgalt ägas ta:

"Supp! Liha!"

Ja minestas. Kui ta ärkas, ütles komander lahketusase häälega temale:

"Kuhu sa, loll, tormasid? Mis me supiga siin teeme?! Praegu läheme tikuwõitlusele just."

"Esmalt sööma, pärast surema aega küll!" wastas Sharõp manitfedes, filmad pöördusid tal ja ta kaotas uueste meelemärtle.

Peale õnnestanud tikuwõitluse, tegid soldatid sõõgikatlad tühjaks ja wiisid Sharõpi landeraamil ettewaatlikult fidumisepunktile.

—ja.

Jahimehe käfiraamat.

Täielik püsitudmife, püsiftheaduse proowimife, osawa püsifilastmife, haawlite ja püsifrohu walmistamife õpetus. Simumoera tõud, kaswatus ja õpetamine. Jahipidamise wiisid. Jahiloomad ja jahilinnud.

Ustaw selfiline ja tarf nõuandja jahimeestele. Hind 70 kop.

Tellimise adrees:

Р е в е л ь, книгоиздательство „Тeadусь“.

Sõjasaak.

Et Saksa soldatid iseäranis maiad „sõjasaagi“ peale on, seda tunnistawad endised sõjad. Kui nad Waterloo lahingu järele põgenejaid wäesalkaşi taga ajasid, oli igal mehel ainult sõjasaak meeles. Iga soldat wõttis, mis ta tarwitada arwas wõiwat, ja wiskas selle jälle minema, kui midagi paremat leidis. Üleüldine piitje käis kulla peale. Sõbenõudest ja hõberahast suurt ei hoolitud, ja kuna hõbeasju suurel hulgal raske oli kaasas kanda, siis wisati nad maha wõi müüdi ustumata odawa hinna eest juuti-dese. Rõige rohkem raisati juhtumisi leitud lalliskiwä. Soldatid nende särawate kiwiteste wäärtust ei tundnud, ja pidasid neid wäärtusetu klaasitiikideks. Siikise leima wõi lõtku wiina eest andis soldat peotäie niifuguseid kiwikesi ära, millede wäärtus tuhandeteni ulatas. Nii oli üks jalawäe mees kuldtoosi briljantidega leidnud, millede seast mõned koguni pähklisuurused olid. See tubli soldat mõtles omas labases meeles: „Seda kollast toosi wõin ma küll tarwitada, paras wõitooftis kord laua peale, aga need kirjud kiwikesed, millega prantslased mänginud, ei kõlba mul kuhugile,“ ja puistas nad peo peale, et maha wifata.

„Stopp, selfimees! Mis sa teed?“ peatas teda üks hallihabemega alamohwitser, filmitfes briljantisi ja ütles: „need kiwikesed wõitfid ja mulle anda, mul lapsed rõõmustawad, kui ma neile sõjast midagi mängimiseks kaasa toon.“

Soldat rõõmustas, et oma wana alamohwitserile nende tähiste asjadega head meelt teha wõis, aga kuldtoosi ei tahtnud ta sellele isegi wiie krossi eest ära müüa, sest see meeldis temale omale. Teel kinkis alamohwitser mõned nendest särawatest kiwiketest teistele selfimeestele, need wähesed aga, mis ta koju tõi, tegid ta rikkaks meheks: sest kui üks asjatundja nende kalliskiwide wäärtuse temale selgeks oli teinud, ei andnud ta neid enam laste kätte mängida, waid müüs kõrge hinna eest ära. Ka sellel jalawäe mehel, kes oma kuldtoosi wõitooftis tarwitanud, läksid filmad warsti lahki. Wõitooftis eest saadud rahaga sai ta parajaste juft omale wäikse maja osta.

Ka 1812. aasta kärekülmal talwel, mil Prantsuse sõjapääd Wenemaalt taganefid, ostasid Saksa soldatid oma taskuid täita. Kui korralagedas teel Wilnast Kownosse kõigeõrgemale tipule tõusnud ja maantee kõiksugu rusuşi ja furnutehji sedawõrd täis oli, et prantlastel wõimata oli oma kuldraha wooriga — 10,919,455 franki — Ponari õnnestest läbi pääseda, siis andis maršhal Ney käsu seni nii hoolsalt walwatud rahatlindritel põhjad fise lüüa ja raha soldatitele wälja jagada. Seal ruttasid kõik rüfmal oma osa saama. Purustatud tiindritest tee äärde lumesse woolawat kuld-wihma nähes, hakkas eluwaim ka poolfurnutes liikuma, ja ükski filmanud kätest polnud nii tardunud, et ta omale mõndagi kuldtükki poleks suutnud kokku kraapida. Niisama nagu need õnnetud ennemalt Wilnas oma kõhud sealihja ja wiinaga ülefoormanud olid, nii täitsid nad siin kullaga oma ranitsaid ja taskuid sedawõrd, et paljud nendest selle kalli loorma all kokku langesid, enne kui sadat sammugi edasi oleksid jõudnud. Sasti paljudel wõtsid ka walju hurra hüüedega lähemale rafutanud kasakad selle raske loorma warstigi jälle ära. Peale selle tarwitasid ülemad wäejuhatajad, kuningas Murat ja tema maršhalid, seda ennetuulmata sõjakawalust, et neid tagaajawale waenlasele kuldfillad ette ehitasid. Sest ainulesteks abinõuks kasakaid peatada oli, maanteed kuldrahadega sillutada, mis kasakaid hobuse selfast maha sundis tulema raha noppima. Selle ajaga jõudsid prantslased jälle hulga maad edasi. Königsbergi suubeti ainult 6,813,295 franki päästa, ülejäänud 4,106,160 olid

1. Otto Kant, Tallinnast, poisimees. Saawatud pahemast käest S. all 2. detsembril 1914. 2. Domin, poolakas. Saawatud parema käe kolm sõrme S. all 2. detsembril 1914. 3. Wiltfit, poolakas. Saawatud shrapnellit kulliga selfast S. all 2. detf. 1914.

omadele ja wenelastele sõjasaagiks langenud. Mõned Saksa soldatid olid oja warandusest maa alla matnud ja raha ära märkinud. Üks Thüringeni mees käis peale sõda, 1816. a., Wilnas tagasi ja tõi sealt rahaaugust omale weel tubli waranduse koju.

Sõjamehe firi aastast 1634.

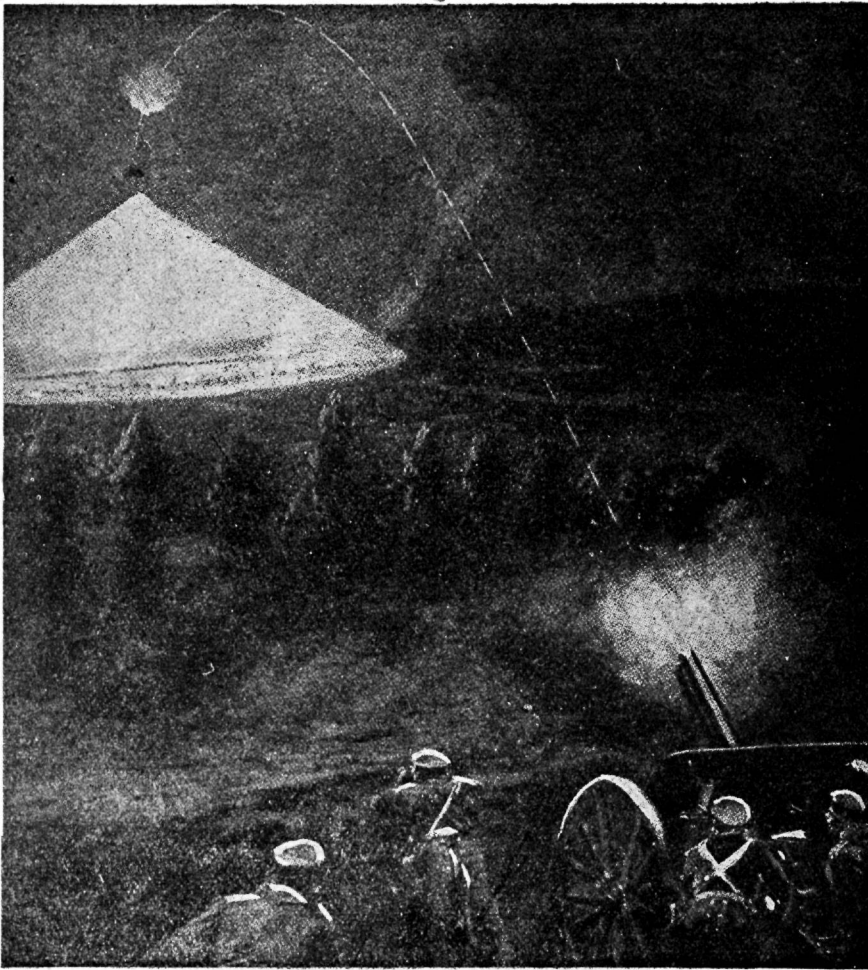
Suwitaw on praegusel ajal pikku heita sõjameeste elusse endiste sõjade ajal. Loomes siin wäljamõitend ühe Saksa lipniku Johann Schneideni kirjast, mis ta 1634. aastal nelipühiks Münsteri alt laagrifit oma naijele saatis ja meie praeguse kirjawiisi järele järgmiselt käib:

„Naisale ja tarstele proua Agatha Schneidenile, minu südamest armastatud perenaijele, lipniku abikaasale Kõlnis, Kellaõõja uulitsal.

„Oh, minu tuhat korda südamest armastatud Agatha, abielulit terwitus ja truudus kõigepealt! Sinu terwisest kord kuulda, teeks mulle ütlemata suurt rõõmu, niisama ka trööstiw firi sinu poolt, mis sugust sinult weel ainulestki pole saanud. Mis minuse puutub, siis olen ma ainult poolterwe, täis putukaid, wilets loom ja maha jätud. Kui ja dieti teaksid, kudas meil läheb, siis peaksid kiwidki meie peale halastama. Lugu meist ei peeta; oled ja haige, terwe, maaş wõdi püsti, see on ükskõik.

Meie terwest polguft ei ole poolteiftsadant meefiti järel. Meie oleme palju kaotanud ja mingit au selle eest saanud. Waenlane on meid taga ajanud, fise piiranud ja kihutanud, kuni Münsterini. Meie teha ja elu on alati hädaohus ja lõõme ka igapäew waenlasega lahinguid. Meie oleme linna ees palja taewa all, kolmel kuul ei ole ma riidest lahki saanud ja all on mul ainult õlga õsnud.

Minu asjad minu sulase ja hobusega — wiimaseid olen ma tuus tükki kaotanud — on kõik lainud, lahju nelifada riigitaakrit. Minult oma noor elu on weel kaotada, ja sinna ei puudu palju. Meie lamame maanteel nagu surunud loomad ja kannatame kõiksugu puuduste käes. — Oh leid! oh

Dõsine fuurtüki-wõitlus. Lahinguwälja walgustamine ratetide abil.

Kewade.

Wäljas kõik puud on täis puhkewaid
pungi,

killed ja taimed täis mahla ja tungi,
tammed ja saaredki täis on ju urbi,
kufagil enam ei leia me kurbi.

Elu on ärkamas paisuwas pinnas,
õhk on nii pehme kui siidine kinnas,
kadumas igalpool talwine wari,
libinal laulmas on lindude kari.

Minugi tuppa tungib see ilu,
südamest wäheneb walu ja wilu,
weri see weereb kui wahutaw jõgi,
rinna seest kaob kõik kurbtuse nõgi.

Elu see uueste lehwitab tiibu,
süda on õnne ja rõõmu täis riibu:
keha küll fibruneb karedaks kooreks,
aga süda, süda jääb nooreks!

R. Põld.

leib! oh wärste wesi! Ka pörgus ei wõi wiletsus suurem olla.

Ma olen ausalt ja wahwalt seni ennaft ülewal pidanud, nagu lipniku kohus, aga kauem on see mul wõimata ja ma pean wastu tahtmist oma lipu alt põgenema. Kõik minu seltsimehed on minuga ühes wäsinud ja ootawad selle hirmsa sõja lõppu, nagu taewamannat. Igapäew põgenewad soldatid ja ohwitserid wäeridadest. Iga nelja päewa kohta jaan ma naela leiba ja ei muud midagi. Oh, seda ei osta wälja rääkida, kudas meie kannatame. Ühtki ulualust mul seni pole olnud. Jah, kui minul minu asjad mitte warastatud poleks, siis oleks ometi raha. Nüüd on kõik läinud. Meie oma ratsanikud rüüstasid ohwitserite kraami, kui nägib, et waenlased meie peale tulid ja me põgenema pidime.

Meid aetakse kantšisi kaewama ja furnuid matma. Ka tormi jooksma aetakse meid, seaduse wastu, alati kõige ees. Surnutehad lamawad ja haisewad kolebaste. Kõik tohtu, ma ei wõi kauem enam wälja kannatada.

Oh, kudas ootan ma igatsusega wastusekirja sinu käest! Imestan, et sinu käest weel ühtegi kirja pole saanud. See käib tõeste Jumala ja kõige abielulise armastuse wastu. Dien ma sind pahandanud, siis anna mulle andeks. Sellega minu truul kallim, paljutuhat head sõõb!"

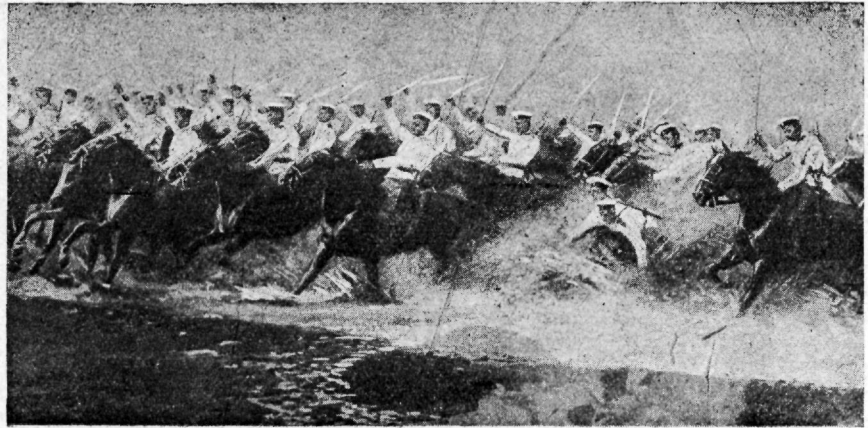
Roheline nõõr.

Roheline nõõr on tükklastel sedasama, mis jaapanlastel harakiri, s. o. enesetapmine, mille osaliseks ainult kõrgemad riigiametnikud ja tähtsad tegelased saawad. Jaapani harakirist on lugejad wiimastel aastatel ajalehtedest küllalt lugenud, waatame nüüd kudas Türgimaa roheline nõõriga lugu on, mille ohwriks kaugele suurem osa Türgi suurweskridest ja nendest riigimeestest langenud on, kelle kohta usklikkude walitseja mõnesugustel põhjustel arwamistele oli jõudnud, et need tema wastu töötawad. See oli aastal 1837, kui sultan Mahmud II suurwesir Bertew-pasha sultani wiha alla langes ja pealinnast wälja Adrianopolisse saadeti. Aga ka sealt töötas ta salaja sultani wastu, kes sel ajal parajaste kawatjes oma riigis Europa eeskujul mõndasuguseid uuendusi ette wõtta. Seal kufus siis Adrianopoli kindraltuberner elatanud Bertew-pasha suure aupakkumisega oma juurde pidueinele. Kui eine möõda oli ja kõik lõbusas tujus muhedat juttu westsid, tõmbas kindraltuberner oma pöüest ühe kirja sultani pitfariga wälja. Ta suudles seda pitfarit ja andis kirja Bertew-pashale. Aukartlikult awas see kirja, mille seest roheline nõõr, s. o. roheline siidiga (roheline on muhamedlaste piha wärw) ümber põimitud wibu-nõõr, tema tätte langes. Ta teadis nüüd küllalt, luges aga siiski sultani fermani (käsu kirja), milles sultan teda käskis ennaft klos puua, läbi. Wandlikult suudles pasha fermani,

fiis tõusis ta rahulikult ulesse ja ütles: „Ma olen valmis meie walitseja käsku täitma.“ Kindralfuberner plaksutas käsa ja mõlemad sultani orjad, kes käsukirja toonud, astusid sisse. Need andsid pashale sultani viimase kingituseks kallihinnalise, kirjutatud palwetamise waiba, et pasha oma wiimastel elu filmapilkudel seda tarwitaks. Waip laotati põrandale maha, pasha pani omal roheline nõõri kaela ümber ja põlwtas, nagu ida poole pööratud, waiba peale. Surmawaikus walit- ses piduruumis, auartlikult olid kõik selle piduliku talituse tunnistajad kõr- wale astunud.

Mõne minuti ümises pasha oma surmapalweid, fiis tõstis ta paremat käit, märgiks, et ta valmis on. Orjad kargasid lähemale ja tõmbasid nõõri kaela ümber kinni, lühike surmawõitlus, ja pasha lamas kägistatult põrandal. Siis löigati tal pea maha ja wiidi soola sees Konstantinopolisse, tõendusseks, et sultani käst täidetud on.

Niiugune on Türgi „harakiri“.

Wene ratsawäe tormijooks.

Eesti sõjameeste kirjad.

I.

Armas sõber! Juba mitu nädalat on sellest mööda, kui sulle wiimati kirjutasin. Bidin waremalt wastama, aga et suuremat uudist polnud, jätsin selle töö edaspidiseks. Nüüd, kus esimene lahing möödus on ja praegu võitlust ei ole, kirjutan sellest lahingust pikemalt.

See oli pühapäeval, umbes kella 11 ajal kui meie polk J. linnast välja läks. Teed olid liiwased ja hobused tikkusid suurtekiide ees seisma jääma. Ka meil tikkus wäsimus peale, milleks foe päew ka taasa mõjus. Palusime wähe puhkust, mida ohwitser ka lubas. Ohtuks jõudsi mehed Poola küllasse, kuhu ka õõseks jäime. Järgmisel hommikul tõusime warakult ules ja ruttu minema. Kui umbes wersta 3 ära oli sõidetud, kästi seisatada. Wiis meest saadeti kuulama, kas eht waenlast näha on. Warsti tulidki mehed tagasi ja teatasid, et sinisepükimehi (austerlast) näha oli. Rohe jäeti moonawoor maha ja meid saadeti laiali: üks rood läks ühele, teine teisele poole külge. Nõnda läksime edasi kuni metsani. Meile teatati et igaks juhtumiseks wal- mis oleksime. Korraga hakkasid püssid paukuma ja kuulipildujad ragisema. Meie polnud ka kadedad: wastasime nii, et püssirauad punetasid. Teg-ajalt jäid nende paugud harwemaks ja lastmine aeglasemaks. Korraga, just kui õnneks, komandati tikuwõitlusele. Rohe kargasime maast ules ja just kui metsalised tormasime meie hurra hüüdega nende kallale. Ruttu pistid nad jooksmas, et weel eluga pääseda. Meie aga panime püssid palge ja proowisime oma osawust. Neil polnud muud kui wiskasid püssid maha ja andsid wangi. Seebord wõtsime neilt 600 wangi, ihe suurteki ja 4 kuulipildujat ära. Iseäranis jäi üks juhtumine sellest lahingust mul meelde. See oli tormijooksu ajal. Keegi Saaremaa mees oli tähele pannud, et 2 austerlast kuulipildujat kraawist välja tashiwad, et sellega oma wäe setka jooksta. Tegew saarlane oli aga mõne hüppega seal, andis püssipäraga austerlastele pähe, teine sai kogemata punuma pista. Saarlane aga tõmbas kuulipilduja selga ja tõi ta oma laagrisse, kus tal ohwitser oma käega Georgi risti rinda pani. Nõnda lõppes mu esimene lahing. Saab näha, kuidas edaspidi läheb.

Seniks jää terweks ja terwita minu poolt kõik sugulasi ja sõpru.

Terwitades S.

II.

... Jah, sõber, elu on siin filmapilkne, sest kuulid sõe- luwad kui sääsed õhus ja piitawad meid, inimesi, wõitluse- wõimetuks teha. Tänu weel, et ma suurtekiwäkke teenima sain, sest suurtekiwägi on ilka kaugemal tulest, aga kiitid, need mehed on päris tule sees. Batareis on meie tööks shrapnellist ja granatist kätte tuua, s. o. padrunist eht pom- mist, mida suurtekiiga lastakse. Lõhkedes võib iga shrapnell kuni 260 inimest tappa, s. o. meie 3- tollistest suurtekiidest, suurematest muudugi rohkem. Meie batareist on surma saa- nud 10 ja haawatud 17 meest, meie brigadi teistest batarei- dest aga wähem. Kord hakkas sakslane hirmsa suure wäega peale tungima, kuna meie wäge mä-ksa wähem ees oli. Es- malt käis lahingumüra kaugelt, aga juba tefkõõl tulid sinna küllasse, kus meie seisime, täskjalad teatega, et sakslane warsti siin on. Kuna meid wähe soldatist oli ja me wangi ka enmast mingil tingimisel ei tahtnud anda, siis pidime taganema. Meie õnneks oli ka weel pime, filmapilk käisid hobused ette, aga waenlane andis juba tuld, kui me ülejala ajades küllast välja saime. Lahing, mis siis sakslastega peeti, oli äge. Meie, Saaremaa, poegi langes seal palju. Teisel hommikul wara tulid mulle 4 Saaremaa poisist wastu, nende seast oli ühel suur pakf Sakfamaa raha kaafas. Ta jutustas, et neile antud käst tormi jooksta. Waenlase lastekraawi otjas näi- nud ta Sakfa ohwitseri ägedalt rewolwriga lastmas. Last- nud teine temal püssilae puruks ja käe läbi, aga tema tor- kanud mehikesel püssitükiga rinnust läbi ja wõtnud rahapaki ära. Ka nende juures langenud rohkest Saaremaa mehi ja paljud Saaremaa isad ja emad saawad oma langenud poegade pärast pisaraid walada. Kole on sõber, ööd ja päe- wad käib hirmus müra, mis kangem on, kui meil kodumaal kõige ägedam kõu. Toredad linnad ja ilusad küllad on maaga tafa tehtud, pole muud kui kiwi- ja tuhahunikud järel. Kõik kohad on surnuid ja haawatuid täis. Kole, wend, ei mõista kirjeldada ...

Udo Partels.

Dr. med. Hindhede

Eestijulif kokaraamat

on praegusel kallil ajal meie pereemadele wäga tarwilik. Terwisliised, maitstawad, odawad toidud. Hind 70 kop.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Peawarfuta ja wanemateta jäänud Belgia lapsed. Seategijate-ameriklaste abiga jaadetakse nad Hollandi sse.

III.

Sõjajäljal 1. aprillil 1915.

Armas õde! Sinu kirja sain kätte, kui juba waenuwankert weeretamas olin, ja tahtmata tuli mul küstnus ette: kas saan Sinule veel wastust kirjutada, sest et meile juft tuleliinile minemise käst kätte anti. Meie tulime arwata 4 wersta edasi, kui korraga käst tuli, et sinna ei olla enam tarwis, sest sakslased olla sel korral sealt suurte kaotustega taganema löödud; olla äge tituõdiltus olnud ja, nagu teada, kardawad sakslased kangeste Wene piisitiiku. Siis komandati meid jälle õhtu poole, sest et sealt poolt kõige suuremat pealetungimist karta olla. Õhtul kell 9 ajal jõudisime lihte Poola külasse, kuhu meie õõfeks jäime ja ilma riidest lahti wõtmata magama heitfime, sest iga filmapill tuleliinile minemise käst wõis tulla. Eihawõtte kestmisel pihhal ilmus käst ja siis pidime efmest korda sakslastega jõudu katsuma. Tuleliinile jõudes wõttis meid kole sakslaste shrapnelli rahe wastu, aga mitte ükski ei lõhkenud meie roodu kohal. Keftmise püha õhtul hakkas sakslane tugewaste tuld andma ja meile lähemale tungima, aga meie poisid ei taganenud sammugi, selle wastu hakkasime ise peale tungima, kuni õõjel kell 2 ajal sakslane lõpuliikult taganema oli löödud.

Minule ei pruugi midagi kodunt järele saata, sest et selgas on väga raste kõiki kraami ära tassida. Oma koorma kergitusfeks olen mina muist pesu ära wisanud, nimelt: putukatega täidetud särgi ja aluspüksid, (need loomad kipuwad elu kibedaks tegema) jalarätikud ja veel muud prihti-prahti, mis hädaste tarwis ei lähe, sest kandam oli raste. Sitamaani ei ole veel palju tühja kõhtu tunda saanud, ainult ühe päewa olime lahinguliinil sõmata, — ei olnud wõimalik sõõgti järele minna, sest shrapnelli ja kuulide rahe oli väga tugew, nii et pead ei julgenud kraawist wälja tõstagi. Pühadef anti meile igaihele 2 kanamuna, nael saia ja suitsuworsti. Palju tuhat tänu, kes meid Eesti wendi on waenuwäljal meelde tuletanud. Soowin kõigile head elu ja kääfiktu kodupinnal.

Jüri Mutin.

IV.

Terwitame kõiki Tallinna Eesti neiusi, sõpru, tuttawaid, wendasi, õdest ja wanemaid.

Oleme praegu kõik terwed, ja loodame ka üksford terwelt wõiduga kodumaale jõuda, kus Eesti neid meid wõidatsooniga shiwad. Elage heaste kodumaal!

Noored Eesti sõjamehed:

Joh. Wisnapuu.

Aug. Walter.

Joh. Kuru.

Meie adress: Действующая армия, 172 п. с. б., 6 рота, 4 взводъ.

Dhwitser Beeter Kann, Kurelaarest,

kelle pilt käesolewas lehes ilmub, on sõjajäljal roodu juhatajaks. Kuni 10. detsembrini oli ta juba 23 lahingus olnud ja mitmel puhul piisitiiku wõitlust pidanud. Üks neist 23 lahingust kestnud 26 päewa järgimõõda. Mitmel korral on Kann'i elu, nii ütelda, juufetarwa otsas rippunud, kuid õnneks on aga austrialaste lõhewad ning lõhlemata kuulid temast alati mõõda läinud; ei ole teda ka nende tesfati (noalaadi piisitiik) külm teras puutunud. Mitu korda on ta kange suurüükutuse all seisnud, aga teda ei ole ka „summadani“ killud ega „mustad preilid“ (nii nimetawad sõjamehed Austria granatiffi) puutunud. Minust ühe korra saanud Kann kergelt põrutada: granati kild põrganud wastu fineli nõõpi, löönud selle riidest läbi, rinna pealt nahka kriimustades. Korra piiranud hulga suurem austrialaste wägi tema roodu ümber, kusjuures austrialased pistawalt hüüdnud: „meie anname alla“. Kann ei ole aga allaandmise peale mõtelnudki, waid tõmbanud mõõga wälja ja tormanud oma rooduga austrialaste kallale ning raiunud tükud ega neist läbi. — Dhwitseri Georgi rist, mis Kannile annetatud, on sõjalise wahwuse kõrgem aumärk, ja ta annab mitmesuguseid digusi, nagu näit. põlise mõisnikuseijuse j.n.e.

Ps. Kann oli sõja eel pealinna wannutatud adwoka-dina tegew, ja wiibib juba sõja algusest jaadik sõjajäljal. Kuni nowembrini sai Ps. Kann 4. järgu Stanislawse ja 3. järgu Anna aumärgid.

Johannes Lutz, kelle pilt meie lehes № 33 teadmata kadunute all ilmus, on, nagu nüüd teada saadud, Austrias wängis.

Aleksander Päss, kelle pilt meie lehe 34. numbris ilmus, on K. all jalast haawatud.

Kalapüüdjaja kirjiraamat.

Kala- ja wähipüügi saladused ja uuemad püügiriistad. Täielik juhatus, kuidas häid sõõtasi walmistada ja kalu õngitfeda; ühes kodumaa kalade kirjeldusega. 25 pildiga. Hind 50 kop.

Meie Matsi järgmine (37.) sõjanummer ilmub 2. mail.

August Kaar,
Saaremaal. 6. det. täest
haav. Kodus parandusel.

Gustaw Treibuk,
Rakvere tr. Saksamaal
vangis.

Paul Särekanno,
Raplast. 17. nov. R.
all haawatud.

Jw. Jw. Juntur,
alamleitn. Komulisti.
Jaauarituul haawatud.

Oskar Miller,
Rägewere w 9. ott. W.
ääres teadm. tabunud.

Jaan Djakäär,
w. alamohw. S. Kõpust.
Eõjawäljal.

Jüri Maafikas,
Kõlga w. Eõjawäljal.

Aleksander Wäli,
wabatahtl. Narwast.
Saksamaal vangis.

August Saks
Wõistult. Langenud aust-
rialastega wõideldes.

Willem Proosweldt,
Saapsalu tr. Tegewas
õjawäes.

Jaan Steinberg,
Kutmesast. Mõlemist
jalast haawatud.

Jaan Metsoots,
Pärnust. Eõjawäljal.

Johannes Loob,
Tallinnast. Eõjawäljal.

Gustaw Freimann,
Amlast. Tegewas
õjawäes.

Hans Kangur,
Karksi w. Eõjawäljal.

Ed. Parint,
Räpina w. Eõjawäljal.

Johannes Walbet,
Talinna tr. Eõjawäljal.

Georg Loom.
Tegewas õjawäes.

Johannes Päärn,
Tallinnast. Eõjawäljal.

August Klood.
Eõjawäljal.

Oskar Walt,
W. Maarjast. Tegewas
sõjaväes, lantsjeleis.

Johannes Unga,
wabast. Wanandisa w.
Tegewas sõjaväes.

Jakob Kott,
Rõrgefaare w. Edja-
wätsjal.

Oskar Watter,
Saapjalust. Tegewas
sõjaväes.

Christoph Karafin,
Narwast. 20. nov. täest
haaw. lueste sõjavätsjal.

Karl Grünberg,
Paldest. Sõjavätsjal.

Jüri Uustuba,
Wanandisa w. Rääst haaw-
watud. lueste sõjavätsjal.

Samuel Zirnack,
Räpinaft. Tegewas
sõjaväes.

Peeter Päew,
foolidõpet. Sagerist.
Sõjavätsjal.

Ludwig Leib,
Sartu kr. 20. sept. täest
haawatud.

Johannes Wildet,
Tapaft. 27. jaan. W. all
teadmata kadunud.

August Kopti,
Tapaft. Tegewas
sõjaväes.

August Saar,
Salla w. 27. detf.
lahingus langenud.

Jaani Saar,
Salla w. haawatud.

Karl Saar,
Salla w.
Sõjavätsjal.

Juh. Luts,
Salla w.
sõjavätsjal.

Fritz Suurpere,
alamõw. Saaremaalft. 18.
nov. täest haawatud.

Johannes Wetter,
Narwast. Sanitarina
sõjavätsjal.

Paul Laht,
Rõrgefaare w.
Sõjavätsjal.

Priidik Notsoonika.
Sõjavätsjal.

Alek. Suitslepp,
Tallinnast. Sõjavätsjal.

Richard Lepp,
Ania w. Tegewas
õjawäes.

Isak Junn,
W. Antsast. Tegewas
õjawäes.

Johannes Kalberg,
Kolga w. Õjawäljal.

Aleksander Piiberg,
Sakjala kib. 5. now. lange-
nub, surmureha leitit 31. detf.

Aleksander Wetter,
Narwast. Saawatuna
Nostwa haigemajas.

Joh. Kroon,
Ambtast. Õjawäljal.

Karl Manglus,
Tallinnast. Teenib lit-
tuwas lastaretis.

Johann Tanner,
Esonast. Tegewas
õjawäes.

Willem Soots,
Helmest. Tegewas õja-
wäes. Teated puuduvad.

August Klaur,
Niiast. Ottobrikuii la-
hingus teadm. kadunud.

Eduard Käämer,
wabaf. Wiisandist. R. all
teadmata kadunud.

Tõnu Abu,
Kose kib. Õjawäljal.

Gustaw Hindrekson,
Sakjalast. 7. detf. E. all
küllest hawatud.

Aleksander Hanstein,
Saapsalu tr. Tegewas
õjawäes.

Piider,
Kolga-Hara footõppet
Õjawäljal.

Johannes Jürisson,
Wiisandi tr. Õjawan-
gina Sakamaal.

Woldemar Kärp,
wabaf. Tartust. 30. aug.
läest haaw. Luuste õjaw.

J. Birma,
Tallinnast. Tegewas
õjawäes.

Karl Hiller,
A. Antsla w. Tegewas
õjawäes.

Aleksander Sweide,
Wastemõisast. Õja-
wäljal.

Ludwig Reikam,
Erastvere w. Edjawaäljal.

Eduard Tedrema,
Tallinna kr. Tegewas
Edjawaäs.

Peeter Walge,
Lümmada w. 17. aug.
käest haawatud.

Artur Silber,
Saaps. kr. 6. now. mõlem.
jalast ja tõhust h. Kodus p.

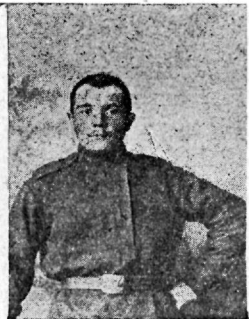
Mihkel Grents,
Saaremaalt. Edjawaäljal.

Peeter Lääts,
Summulift. Tegewas
Edjawaäs.

Eduard Loots,
Sartu kr. 18. aug. käest
haaw. luueste Edjawaäljal.

Johannes Lauberg,
wabast. Tallinnast. Oktob.
rikuul teadmata kadunud.

Karl Lansberg,
Rustweest. Edjawaäljal.

Viktor Palu,
Kerulast. Edjawaäljal.

Aleksander Nefsa,
Keilast. W. Saap. Edjas ol-
nud. Müüd künim jalad wdt.

Karl Elmit,
Saapsalu kr. Tegewas
Edjawaäs.

Karl Ruhno,
Saapsalu kr. Tegewas
Edjawaäs.

Johannes Mamm,
Paide kr. 13. aug. tead-
mata kadunud.

Johannes Einlust,
Tõdesuust. Edjawaäljal.

Anton Nestof,
Kõlga w. Jalast haaw.
Kodus parandusel.

Aleksander Mets.
K. all pahemast käest
haawatud.

Adolf Hagi,
Tallinnast. Edjawaäljal.

Karl Kott,
Kõrgesaare w. Edja-
wääljal.

Anton Sirp,
Koolidõpet. Saaremaalt.
W. ol haawatud.

Mihkel Lensmann,
Wetise w. Sõjaväeljal.

August Kalberg,
Tallinnaft. Tegewas
sõjawäes.

Karl Kais,
W. Antsta w. 6. weebr.
lahingus langenud.

Karl Pärn.
Sõjaväeljal.

Nikolai Aleksejew,
Tallinnaft. Tegewas
sõjawäes.

J. Stachelstrauch,
Martna w. Tegewas
sõjawäes.

Oskar Rattur,
Maafi w. Tegewas
sõjawäes.

Paul Kroon,
Amblaft. Tegewas
sõjawäes.

August Wimberg,
Kalljalaft. Welsterina
tegewas sõjawäes.

A. Grauberg.
Tegewas sõjawäes.

Oskar Niedrichson,
Ratwerekst. Sõjaväeljal.

Woldemar Janow,
Tallinnaft. Sõjaväeljal.

Karl Lorig,
koolidirektori Keilaft.
Tegewas sõjawäes.

Peeter Kann,
ohw. Kurelaarest. Georzi r.
Stanislauze ja Anna aum.

Jüri Nõmmik,
E. Jaanift. Tegewas
sõjawäes.

Martin Dtsmann.
9. detf. käest ja jalast
haawatud.

Heinrich Kriist,
Keilaft. Sõjaväeljal.

F. Piil.
Seadmata kadunud.

Gustaw Lek,
Ratwerekst. 19. nov.
Satsamaal haawat.

Peeter Sutt,
Sartuift. 20. detf. käest
haawatud.

Willem Liskar,
Ritu w. Tegewas
sõjawäes

Woldemar Kirkmann,
Sõjawäljal.

Jakob Kruusberg,
Ritu w. Sõjawäljal.

Juhannes Kruusberg,
Ritu w. Sõjawäljal.

Johannes Saks,
Eesna w. Sõjawäljal.

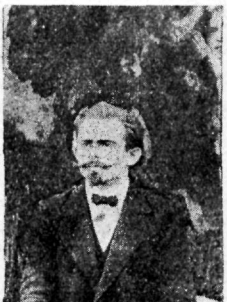
Oskar Lamm,
Euddolinnaft. Sõja-
wäljal.

Mart Alkrat,
Kirna-Kobatu w. 9. now.
teadmata kadunud.

August Rütmit,
Tallinnaft. Saksamaal.
wangis.

Eduard Lamm,
koolilõpet. Keilaft. Aust-
riaft. wangis.

Aleksander Siaks,
Jõeletnemeft. 17. aug. ja
26. now. haawatud.

Aleksander Wetmar,
W. Määrjaft. 24. jaan.
lahingus teadm. kadunud.

Jüri Keegat,
welster Paideft. Tege-
was sõjawäes.

Peeter Keel,
Taara maalt. Siberist.
Teadmata kadunud.

Juhannes Pihlapu,
Narwast. Sanitarina
sõjawäljal.

August Tiisler,
Eraswewere w. Sõja-
laewastikus.

Karl Jago,
Tartust. Puusaft ja
käest haawatud.

Aleksander Niimann,
alamohw. Tallinnaft.
Sõjawäljal.

Jaan Haas,
Selmel kih. Sõjawäljal.

Eduard Kubbo,
leitnant Kärstnast. 6.
deti. haawatud.

Martin Bender,
A. Wändra w. 6. now.
mõlemist jalast haaw.

Paul Laan,
Räpinast. Eõjawäljal.

Kaarel Mitnits,
Tartu fr. Eõjawäljal.

August Langenbraun,
Paide fr. Eõjalae-
was:itus.

Jaan Riit,
Wissandi fr. Tegewas
õjawäes.

Karla Ruitamäe,
Albu w. Eõjawäljal.

Aleksander Lappe,
tagaw. lipnik Tallinnast.
Tegewas õjawäes.

Jaan Mõisaäär,
Pihula w. W.-Jaap. õjas
õnuud. Eõjawäljal.

Karl Zuts,
Saanja w. Eõjawäljal.

Andrei Pajo,
W. Antsla w. Eõja-
wäljal.

Paul Peedofon,
Räpinast. Eõjawäljal.

August Glück,
Narwast. Austria wangi
langenuud.

Karl Afawi,
wabatahtl. Wändraht.
Tegewas õjawäes.

Rudolf Kessler,
Wafawereht. Sanitarina
tegewas õjawäes.

August Sigalane,
Tartumaalt. Tegewas
õjawäes.

Paul Tolstar,
Wõrumaalt. Tegewas
õjawäes.

Willem Saks,
õhwiht. Sanitarina
õjawäljal.

August Koel,
luendisa w. Tegewas
õjawäes.

Peeter Wilberg,
õdelehtme kib. Eõja-
wäljal.

Eduard Litto,
Wissandist. W. all jalast
haawatud.

Alfred Litto,
wabast. Wissandist. Robus
parandusel.

Meie aja sport. 1. Meesterahwaste wõitlus. 2. Naisterahwaste wõitlus. 3. Laste wõitlus.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(35. järg).

Don Taddeo oli prefektiga ühel ajal üles tõusnud. Ta märkas kohe, et jutuajamine lõpetatud on, ja ta kauem wiiwitada ei tohi.

„Eksellents, ma tänan südamest, ja see tubli, aus perekond ei unusta tõeste — —“

„Hea küll, hea küll, don Taddeo. Me näeme üksteist jälle . . .“

Kui prefekt jälle üksi oli, oli ta praegu kuulnud teatedest hoolimata selle terwe asja warstigi unustanud, wõi vähemalt tähtsamate ees kõrwale liikunud. Ta istus kirjutuslaua taha, mille peal kaunis suur käsikirj seisis, mille kallal ta juba kaua töötanud ja nüüd weel wiimase wiili külge pani.

Poolwaljuste, teatud sisemise ja südamliku rõhuga luges ta seda poolekti walmis kirjutatud, rohkestest parandatud kirja *):

Sirel

Ebaharilikud oluforrad riigis, meie wälimise ja sisemise politika erakorralikult raske seisuford sunniwad meile püha ja raske kohuse peale Teie Majesteetile wabades ja aukartlikkudes sõnades seisuforra selgitamises ja riigi huwide kaitsemiseks awalikku tött ütelda.

Rahetsemisewäärt põhjustel, millest siin waikides mööda tahame minna, on teie majestelik, juba

*) Liberio Romano kiri kuningas Franz II oli pikk ja laialdane. Siin järgnewad ainult mõned iseloomulikud laused.

jadafalksümmend kuus aastat troonil püsinud, suguwõsa halbade aegade mõjul ajajärgule jõudnud, mis igasuguse usalduse wüürsti ja rahwa wahel wõimataks teeb. Sellega oleme teoasja kindlaks teinud, ja kuna asi nii kaugele on jõudnud, siis peame endi kohuseks Majesteetile oma nõuga abiks olla. — —

— — — Meie oleme sunnitud seletama, et ei meie, ministrid, ega ka keski teine rahwa tundmust taltjutada ega muuta ei suuda, meil ei jää muud üle, kui walus kohus, seda Teie Majesteetile teatada. — — — Nende sisemiste ülesaamata halbtuste kõrwa seltsiwad ka wälimised. Meie oleme wõitluses terwe Italiaga, kes ennast revolutsiooni rüppe heitnud, ja mõlemad suured riigid, Inglismaa ja Prantsufemaa, on tema poolt. Garibaldi on nähtawaste ainult ühe wägewa poliitikalüümise tööriistaks. — — — Wastu panna on wõimata. Ja kuigi arwata, et eht wõitu saaks, siis oleks see ainult werejõgede, wennatapmiste ja rüüstamiste hinnaga saadud wõit, mis aga trooni ja rahwa wahle weel jügewama kuristiku lõhestaks.

— — — Nõnda ei jää meie südametunnistusel, meie ausal meelel muud üle, kui Teie Majesteetile nõu anda: mõneks ajaks oma efiisade maalt ja paleest lahkuda, ajutist walitsust asemele jättes, mitte aga kuningliku printsiga eesotfas, keda rahwas ei usaldaks, waid walitsuse efiimehiks peaks üks aus mees olema, kes üleüldist lugupidamist ära on teeninud.

Jseoma kirja mitmefordne läbilugemine tekitas Liberio Romanos ärewust. Ta tõusis ülesse ja hakkas raskete sammudega toas edasi-tagasi käima. Sõnad olid need, muud midagi kui sõnad, mis ta seal kirjutatud oli, paljad, tühjad sõnad. Wõis ta nendega uut ajajärku wälja kutsuda. Raheldes, pead murdes, ifka uusi mõtteid ja waateid ja — — sõnu otsides, jooksis ta ringi. Muidugi olid need ainult sõnad,

mis ta kirjutas, aga ette öeldud olid nad kõrgemast, paremast tundmusest, mis inimese südames kunagi elutseda võib — ligimesearmastusest. „Armastage üksteist!“ kuulutab kriisilaste ewangelium. Ja kas ei tohtinud ta ükfinda sellepärast seda tundmust tunda, et ta minister oli?

Oma sõnaga ja käeandmisega oli ta kuningale tõotanud selle eest hoolt kanda, et rahu linnas rikutud ei saaks. Nüüd nihkusid rewolutsionäride jalgad ikka lähemale. Ikka lähemalt ja lähemalt kostsid juba nende sammud. Rahwarikast Neapolit võis werise sisijõja eest ainult tema poolt ette pandud kombel päästa.

Kuni hilise õdni jäi prefekt oma kirjutusetuppa. Tema ettevõtte ei olnud mitte hädaohuta. See võis temal omal elu maksta.

Järgmisel hommikul läks kiri minema, ja Romano seisis prefekturis aina all, kust ta kuninga paleet näha võis, niisuguse tundmusega, nagu ootaks ta pommi lõhkemist ja selle plahwatuse mõju. Mis sünnib nüüd seal kuningalossi pruunikas-punaste müüride taga? küsis ta eneselt. Nagu nutja, kerjaja laps rikka ukse taga koputab, nii koputas nüüd seal inimlikkus ja halastusetunne põhjusemõtte kõwa müüri vastu. Kas suudab weresoe — see inimsusetunne seda sulatada, soendada, elustada, mis külm õigus aastasadandete jookkul üles ehitatud? . . .

Umbes tunni aja pärast nägi Liberio Romano, kes ikka veel kõigesuuremas põnewuses mingisugust wastust ootas, üht adjutanti kuninga paleest välja astuvat ja otsekohe prefekturi poole tulewat. Kerge värin jookkis ta kehast läbi. Oli otjustatud? Oli sündinud? Ja mis oli sündinud? —

Kohe selle peale astus tema teener fiske ja teatas, et Rocco di Montalto kuninga iseäralikul ülesandel temaga kokku tahab saada.

„Suhi ta kohe siia. Mina olen walmis teda wastu wõtma,“ seletas prefekt ruttu.

Summa terwitusega ja wäga tõsise näoga astus di Montalto fiske.

„Mis käsi meie majesteet?“ küsis Liberio Romano mehise häälega ja kindlalt.

„Kuningas soowib teiega kohe rääkida, eksel-lents,“ wastas adjutant.

„Ma olen walmis. Lähme, herra di Montalto. Kudas on kuningaga? On ta terve?“

„Õigust öelda, herra prefekt, ma ei tea seda. Ma ei ole kuningat veel ilmasi niisugusena näinud, nagu täna.“

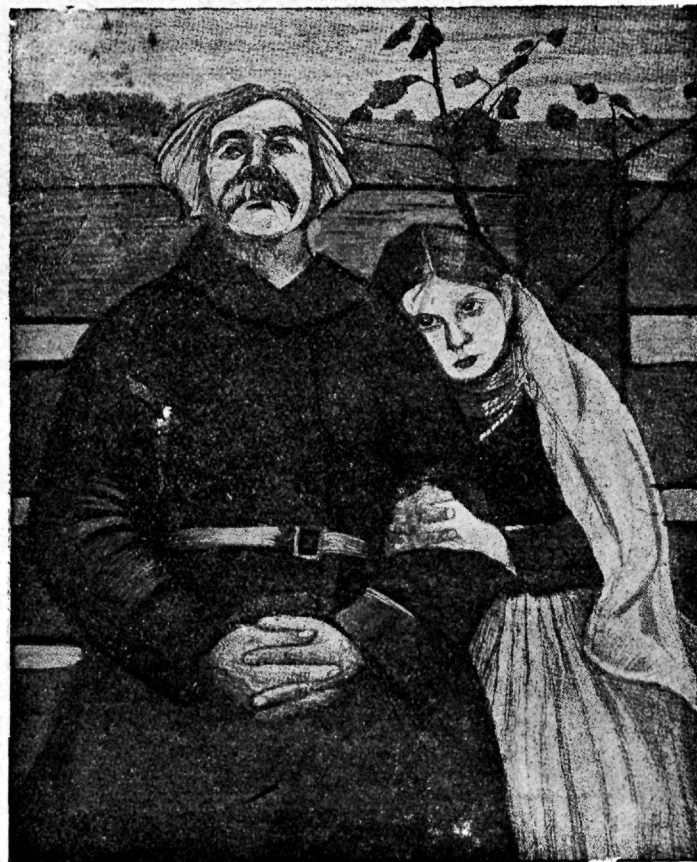
„Kudas nii?“

„Eksellents,“ ütles ohwitser kõheldes, „kuningas nuttis.“

„Nuttis?“ küsis prefekt wärisewa häälega.

„Nagu ma juba ütlesin, ma ei ole teda ilmasi niisugusena näinud, nagu täna hommikul, sellest saadik, kui ta — teie kirja sai. Ta kurdab libedalt oma õuelondsete üle ja ütleb, et tal ei ühtegi hinge pole, seda ta usaldada võiks, ja kes tale puhast tõde ja õigust ütles.“

Poolamaa kunstnikkude kujutusel.

Külaelanikud. S. Lewandowski maal.

„Lähme, herra di Montalto. Tulge. Ta ei pea kauem selle üle kurtma.“

Nad läksid. Kui suur wahe, mõtles prefekt teel endamisi. Kuna tal veel mõne kuu eest palees sage-daste tundidekaupa asjata oli oodata tulnud — kutsuti teda nüüd kiirelt — wiimase nõuandjana.

Kui nad üle platsi sammusid, imestas prefekt, et rahwa seas suuremat ärewust pole märgata. Eesli-kärud liikusid nagu alati rahwarikastel uulitsatel edasi-tagasi, nagu alati rändasid inimesed uulitsatel kaupluste ja ametikohtade wahet, riidlesid, wõistlesid ja jooksid, nagu alati — igapäewase leiwa pärast.

Kuningakojas aga selle wastu oli märgata, et siin uus ajajärg juba tõsiselt kätte oli jõudnud. Rahu olid kõik need kuldresides kelmid jäänud, kes muudu alati nendes kõrgetes kodades ümber lonkinud ja kumardusi teinud. Pikad kojad ja kõrge-d saalid aigutasid tondilisest dubsusest ja tühjusest, iga samm libedal marmoripõrandal tekitas kauge-t kaja. Soldatid, palgatud helwetsialased — wiima-sed truuid hinged — seisis, piis jala kõrwal, kuninga tubade ees. Ennem võis arvata, et ümber piiratud

Saksa- ja Prantsufemaal on nüüd moodiks lapsi nende polkude mündrisse panna, kus nende isad teemivad. Paremaltpool on kaks väikest sakslast sõjamehe mündris, pahemalpool — väike prantslane.

kindlusesse olete sattunud, kui kuningapaleesse ilusas Neapolis, kus muidu alati lõbus ja elav olnud.

„Majesteet ootab teid rõdul, herra prefekt,“ ütles üks wahiohwitseriteft.

Prefekt läks — üffinda — suure toreda, lillede ja palmide läbi elawaks aiaks muudetud rõdu peale, palee lõunapoolsel küljel. Siit paistis sadam oma kirju eluga, meri ja Neapoli lahe rannad kätte. Awaral wäljawaatekohal leidis ta kuninga, kes mõtetes palmitiwe najale toetades pifaraist wirwendawa pilguga maa ja mere peale, oma maa ja oma mere peale waatas, millest ta nüüd lahkuma pidi. Juba wõõralgi jääb lahkumine kaunist Neapolist raskeks ja walusaks, kui palju rohkem wõis nüüd maa peremehe ja käskija süda selle all kannatada, pealegi kus ta teadis, et kui ta kord lahkub, siis tagasitulemist siia enam ei wõi olla.

„Majesteet käskisid,“ algas prefekt sügawa kumardusega.

„Ah, teie olete, herra prefekt!“ ärkas kuningas sügawalt mõtetest. „Nii siis tulite tõeste ifka?“

„Majesteet?“ küsis prefekt, pisut imestades.

„Ma tänan teie selle eest. Teie ei tohiks pahaks panna, kui filmapilgu kahtlesin ja teid ka kõigi teiste teed arwasin läinud olewat. Te näete ju, kudas lugu siin on. Ma olen üffi!“

Kuninga huuled tuskatsid walusalt. Pifarad tungisid tal filmadesse. Liberio Romano oli liigutatud ja tahtis midagi ütelda, midagi trööstiwat, midagi julgustawat wõi ilustawat. Teatawatel juhtumistel mõjub ifegi ju ka wale heategewalt.

Kuningas aga jõudis temale ette ja jatkas pea-aegu ägedalt edasi:

„Ei, ärge ütlege midagi, herra prefekt, mulle on küllalt ette luisatud — tasuks nende heategude eest, millega ma sadandeid ja tuhandeid üle kuhjanud, on mind alatult petetud. Do, teie ei tea, mis minu, kuninga, süda sees ütleb, kes ma tuhandeid põrmuist tõstnud, hiilgusele ja lugupidamisele aitanud, ja

midagi muud selle eest pole saanud, kui ainult miljonite needmist, kuna ma ifegi ei tea, mispärast mind neetakse, kuna mul aimdustki ei ole, mis need filmakirja teenrid, kes minu laua ääres endid nuumafid, rahwale minu nimel teinud, misuguseid ülekohtu tegusi riigis korda saanud. Üffinda, kõigist oma „nõuandjatest“ maha jäetud, seisab ma wõiduka rewolutsiooni ees. Mitte üffinda oma efsituste, waid terve süstemi pattude, see tähendab, wiimaste aastasadandete pattude eest, mis siis tehtud, kui ma weel sündinudki polnud, pean ma nüüd wastutama — tõeste, teie ei tea, mis niisuguse kuningas süda sees ütleb, herra prefekt.“

Tekkis wäike waheaeg. Kuningas pööras pifara-
teft märjad filmad ära ja waatas wälja maa peale, „oma ja ifade maa“ peale, mis nüüd metfikus mäsus, wihas ja meeleheitmises tema wastu kees. Oma ilusa maa, oma paradisi, oma kaotatud paradisi peale!

„Ja siiski on saatus teie kätte, majesteet, wõimu andnud,“ algas prefekt siis jälle tasase, tungiwa häälega, „mida teie just nüüd Bourbonide kustumata kuulsuseks, hiilgawaks eeskujuks kõigidele aegadele tarwitada wõite.“

„Mis asja te mõtlete?“ küsis kuningas lühidalt.

„Andke oma pealinnale rahu, majesteet. Teie käes seisab nüüd, seda kohutawat werewalamist ja metfikuid tegusi, mis Palermos, Milazzos ja Mesfi-
nas sündisid, ilusa ja rahwarikka Neapoli, oma armsama pealinna pealt ära pöörda. Mõtelge nende kohutawate tagajärgede peale, mis Neapoli pommitamine tooks. Misugust hirmuist häwituse-
tööd teeks siin kitsastel uulitsatel ja taewakorgetes sjiitita laste ja naistega, kodanikude ja töölistega täidetud majades pommitamine! Näidate, et te armastaja, ausa südamega olete, ja hoidke werepäewad Neapolis tulemata.“

„Te arwate selle läbi, et ma ära lähen?“

„Jah.“

„Mind peetaks araks.“

„Ainult narr wõiks seda teha,“ wastas prefekt ruttu, „kuna iga kristlikult mõtleja inimene teie taganemist kangelaseteoks, wabatahtlikuks äraillemiseks wõidust peaks, wõidust mida ainult weriste, jäledate ohwritega wõiks saada. Oma wahwust on teil, majesteet, wõimalik weel igapäew näidata, kui mõnda kindlusesse wägesi juhtima lähete. Oma ausat meelt, oma ilusat inimlikkust awaldada on teil ainult nüüd wõimalus, kui te Neapoli lahinguwäljaks tegemata jätate.“

„Herra prefekt,“ wastas kuningas, sügawalt ohkades, „te teete, nagu oleks Neapoli niisama kerge käest ära anda, kui mõnda teist linna. Ainult üks Neapol on maa peal olemas.“

„Seda suurem on teie heategu, majesteet, seda kindlam on teile linna igawene tänu. Ja ka see, majesteet, wõib juba igal juhtumisel head wilja kanda.“

(Särgneb.)

Wihm.

Andor v. Rozma jutule.

Daniel Šörnhey oli lugupeetud Ungari maaomanik kõige paremast liigist. Rahulitult haris ta oma kuruthos olewat mõisat, mis 600 morgenit suur oli, ja ei hoolinud ei poliitilast ega muust, peaasi, kui põld wiija kandis ja loomadel toitu oli.

Oli aga lugu ka tänawu nõnda? Sõitus mõis Zumala abiga veel lorda minna, aga weijed olid toidu hädas, sest wihm puudus ja terve loodus oli janus. Wili kaswas küll kauniste, aga loomatoit puudus.

Oh lehmad, oh lehmad!

Kõik Danieli mõtmed keerlesiwad ainult loomade ümber kui parmu.

"Zumal, anna wihma!" ohlas ta küll jada lorda päewas ja wahtis murelikult üles taewa poole. Aga taewas ei halastanud. Wihma ei tulnud tillagi ja pilwigi polnud liikumas. Ja kui mõniford mõnigi pilwefene ilmus, siis tõusis warsti wahi idatuul, mis lõi pilwed laiali ajas ja lõi lootused ära häwitaks. Nii läks päew päewa järele.

Igal hommikul, kui kutsjar Pista herra saabaste järele tuli, oli Danieli esimene küsimine:

"Noh, Pista, kas sajab?"

"Ei, herra!"

"On pilwesi?"

"Ei, herra!"

"Kudas tõusis päike?"

"Selgeste, ilma uduta."

"Lont mõtats sind, Pista!"

Aga ilmaaegu wabastas ta nii paha sõnumid toowa kutsjari saabaste puhastamisest, ilmaaegu andis ta selle tege wuse nõndajama tundwa aedniku hoolets — hirmus püüdes kestis waheta edasi.

Siis otustas Daniel kawaluft tarwitada ja wihma niimoodi sadama panna. Ta kutsus kutsjari, kes oma kuit wade wastuste pärast tema meelepaha alla sattunud, ühel hommikul oma juurde ja ütles:

"Sea enda walmis, Pista! Kell kahelja paned hobused uue troška ette. Meie sõidame Fay-Certõ. Mõta kaeru ja heinu terve päewa jaoks kaasa!"

"Kuulen, herra," wastas Pista ja läks latta wihma-mantlit ja wihmawarju tooma.

"Nõed jätab koju," hüüdis Daniel. "Meie ei mõta midagi kaasa. Sina paned jumise uhke kuue selga, aga hoiu, et sa gummimantlit ja paslitut kaasa ei mõta!"

Sõnatuulelik kutsjar oli põmm kell 8 platsis. Hobused oliwad tuliuue troška ette rakendatud, mida wast lordagi ei olnud tarwitatud. Pista ise istus pühapäewariietes pufil, nagu oleksiwad nad kusagile pidule sõitnud. Troskas ei olnud kõige wähematti waipa näha. Daniel ise oli õige kergeste riides ja kandis ka kerget wilbist kaabukest, kui troškasse astus.

"Lase käia!"

Fay-Certõ oli tugewaste neljatunni tee kaugel ja tee tolmast mis hirmus, nii et reijsjad nagu jahutoid wälja nägiwad.

Danielil ei olnud linnakesesse midagi asja. Sellepärast läks ta apteki, kuhu linnakese paremad herrad lõuna eel napu tegema kogusiwad, kurtis põua üle, läks siis "Lambasje" lõunat sõdama ja mängis pärast piput biljardit. Kell neli sõitis Pista jälle trepi ette.

Wäsimult sõideti kodu poole, kuna Daniel wahetpidamata filmapiiri silmittes.

Kas ei lähe kawalus wiimaks siiski luhta? Siitamaani oli ta alati wihma kätte jäänud, kui tal mantlit ja wihmawarju kaasa ei olnud. Misparast pidi siis wihm just täna tulemata jääma?

Kasakate loffu kogumine.

(Detalli pits).

Kuid edasinihkumine ei tähenda veel tulemata jäämist. Kella kuue paiku, kui nad Sarazi pusta peale jõudsid, hakas taewas pilwitama; mustad pilwed tõusid lääne poolt üles, igalt poolt saiwad nad liisa, kogunesiwad, mustanesiwad ja peagi tundis Daniel esimest suurt weepiiska oma kae peale langewat.

Ta süda hõiskas, kawalus oli lorda läinud — wihma sadas!

Kõu kõmises, walgud walendasid, wihm kohises. Janutesiwad põllud imesiwad himukalt taewast sadawat niiskust. Tolm oli ühe loppuga kadunud, ja juba lähematel filmapiitubel julistasiwad aurawad hobused wäikestes järwehes, kuna rattad pori keerutasiwad ja trostat määriswad. Pista uhke kuub oli peagi molksas; tema kübara jaanalinnufulg tõlgendas peagi nagu kastetud salat ja Danielgi oli warsti kontideni märg, läbimärg — herra, kutsjar, troška, hobused, terve ilm!

"No see oli alles wihm, Pista!"

"Oli, herra. Umbriteft woolades ei mõdi ka paremine tulla!"

"Kas saad nüüd aru, miks ja mantlit ja warju ei mõinud kaasa mõtta?"

Pista mõistus hakkas kawaluft märkama. Ainult ette-walmistamata inimesi tabab wihm ootamata; mantlitega ja wihmawarjuga inimestest hoiab ta kaugel.

Juba oli neil Herezeni mets ja Lomashidi raudtee selja taga, kui wihmajadu wiimaks üle läks. Seledaste kajasiwad õhtukellad läbi märskendatud õhu ja kuumudes lõikasiwad wantrirattad kruusast läbi. Igalpool walitses uus elu.

Kella kahelja paiku, widewiku algul, jõudiswad läbimärjad reijsjad kurutho piirile. Kuid siin jäi wantrirataste kuumumine korraga wait ja weelõigud kadusiwad ka?

Mis see oli?

Mõlemad noored hobused haisutasiwad kodudõhtu ja hakasiwad kiireste traawides kurutho torni poole ruttama, oma taha suurt tolmupilwet jättes.

Daniel Šörnhey wahtis tarretult oma ümber, kuid mõis pilwede pärast waewalt midagi näha.

Tee äärt mööda, teisel pool traawi, lents kurwalt tema lambakarjane.

"Pista, pea!"

Kutsjar peatas.

"Hei, karjane!"

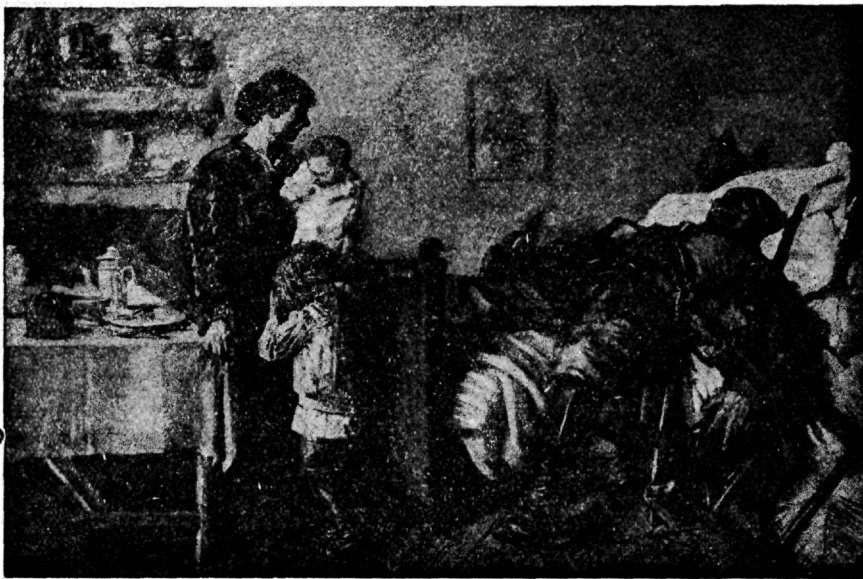
"Jah, herra? Tere õhtust!"

"Ütle mulle, kas siis siin wihma ei sadanudki?"

"Ei, herra, mitte tillagi. Sadas Lomashidi pool, siin mitte piiskagi."

"Pista, lase käia!"

Sõnatult ja wihakelt sõitis Daniel edasi.

Sakslaste poolt ära võetud Belgia külas lihavõtte ehmese püha õõsel. Puru-
joobnud Saksa soldat on enese perenaise woodisse firewile tõmbanud.

Kuna teda aga läbimärgadest riidest välja aidati, ähvardas ta oma terwet peret minema kihutada, kui nad ta veel kord ilma mantlita ja vihmavarjuta lasewad kodust välja sõita.

Tulewiku mured.

(Ääremärkus).

Käesolew ilmaõõdest riidest peale muude suurte halb-
tuste ka suurt meeste puudust, nii et mõned pesimisklennid
wanaeided ja etteaatlikumad kosjajobitajad juba armamist
awaldawad, et praegune põlw neiust wanatüdrukuteks peab
jääma. Kas see asi nüüd just nõnda kaelamurdwaks läheb,
kuid igal juhtumisel, kui sõjajumal veel niisuguse ilmatu
isuga mõne aja edasi töötab, võib seda kartust täieste põh-
jendatuks pidada. Wõi mis te arwate? Naisterahwaid on
juba ilma selletagi maatera peal rohkem, kui seda kangemat
sugu, mis siis weel nüüd rääkida, kus kõiksugused „tehnika
wiimased sõnad“ meeste soo häwitamiseks on tööle pandud.
Seal võib asi weel igast kartusest hullemaks minna.

Mis aga oleks öieti niisuguse olukorra tagajärg? Mis-
suguse muudatusi toob ta meeste- ja naiste soo wahekorrasse?
Kõigepealt muidugi seda, et naisterahwad meesterahwastele
ülekülitse wastutulelikumateks muutuwad, kuna wõistlus
nende eneste keskel palju terawamaks läheb. Teadagi, see-
sugust asjaolu maksab juba kõrwa taha kirjutada! Kuigi
sõda nii mitme asja paastumist sünnitab ja puudust sunnib
tannatama, siis sealt poolt küllke pole igatahes „nälg-
tarwis karta.

Kuid üks iseläit inimesi, keda meie „põhjusmõttelikkude
wanapoiste“ nime all tunneme, sattub tulewikus suurde
hädaohu: wõi arwate tõeste, et naisterahwad seda salliwad,
et teie rahulikult ja ükskõikset ümber hulgate, kuna igal
pool niisugune meeste poolt walitseb, et oti neid wõi tulega
taga? Jätke asjata lootus. See oleks andeksandmata kuri-
tegu, mille kõrwaldamiseks kiti hoorattad ja jõurattad häwita
pandas. Sarnaste isikutega küsi hoorattad ja jõurattad häwita
päia, sest, etteks, sunnitaks teda omast põhjusmõttest — „ei
iialgi naist wõtta“ — lahuma, ja teiseks, sunnitaks teda

ehmese wastutrehwama naisterahwaga
abielusse astuma, ilma et ta poole
sõnaga wastu tohiks protesteerida.

*

Seft kujutage enestele ette:

Teie olete eeskujulik wanapoiss
wanapoiste seas, ning olete seda ametit
juba kaua aega auga ülewal pidanud.
Teie olete sajale inimesele aulõna ja
tuhandele töotuse annud, et teie tunagi,
ei selles ega tulewases ilmas, enestele
naist ei wõta, ja tahate, nagu korralik
ja aus inimene tunagi, neid töotusi
hoolega täita. Üle teie ukse läwe pole
iilhegi naisterahwa jalg, peale pere-,
ja saianaise oma, saanud. Jgakord, kui
te kodust ära lähete, keerate ukse hoolega
enese järelle kinni, et mitte „õnnetus“
ei wõiks juhtuda. Naisterahwaste pilt
ja kujuti teie toas pole. Pahemal pool
ust on Stöfseli pilt, paremal pool Kuro-
pattini oma. Mõlemad kindlaste meeste-
rahwad. Woodi kohal ripub küll — üks
„õnnejumalanna“ pilt (perenaise oma),
kuid teie olete tale sülega wurrud ja
Brantsufe habeme külge maalitud, nii
et ka sellest küllke mingi hädaohu ei
waritse.

Kuid õnnetus tabab ikka inimest siis,
kui ta seda kõige vähem teab oodata.
Ta trehwar just siis tulema, nagu
hoolikas wõlauskuja, kui teie juba sellele kindlale teadmisele
olete jõudnud, et ta kas furnud on, ehk jälle kusagile kau-
gele ära on sõitnud.

Nõnda juhtub ka siin. Teie lähete ükskord jalutama
ja unustate, taewatähedest ja inimesesoo wanadusest filoso-
feerides, ukse lukku keeramata. Alles pärast, kui te juba
oma wiis wersta maad ära olete wehkinud, tuleb teil järsku
meelde, et üks lukku keeramata jäi. Nüüd jooksete, muidugi,
kiireste ähkiides koju, tõmbate ukse pärani lahti ja tormate
raskelt tuppa. Seal ajate suu ja filmad imestuse pärast
pärani lahti: teie ees seisab mingisugune tundmata naiste-
rahwa kogu ja laulub:

„Tõhoo, metsaline, kui tormab kõhe tuppa, nagu mõni
hull! Kas sul häbi pole ka? Kas ja jälle nii kaua kolasid,
et ei näe enamalt . . .“

Siin katkestate teie ta kõnet ja kähisete:

„Mis? . . mis?! . . . Kes te olete, mis te tahate? . . .“

Naisterahwa kogu hakkab naerma:

„Wõi ei tunnegi enam? Oh ja igawene naljaham-
mas! . . .“

Teie loöte weidi kahtlema.

„Tõepoolest, ei mäleta . . . Ega siis ometi . . . ei, ei,
teie olete täitja wõõras! . . . Mis te soowite?“

„Wõi mis ma soowin? . . . Sa wõiksid ometi weidi sõbra-
likumalt oma abikaasaga kõnelda . . . Anna oma must krae
kaelast siia, ma hakkan täna pesema. Anale panin uued
kardinad juba ette; ka uue teemastina ostsin, wana oli juba
dige waewasaks jäänud . . . Säh, siin on arwe, ole hea,
mine maks see ära.“

Teie ei tea enam, kas peab wiastama, ehk nutma wõi
naerma hakkama. Esiotja piiliate aga siiski ennaft taltjutada,
teete ennaft täieste külmawereliseks ja sõnate sõbralikul
toonil:

„Nagu näha, tahate teie, armuline proua wõi preili,
minuga halba nalja heita. Kuid üks kõik, ma annan teile
seda andeks! Kuid nüüd palun, olge nii lahke, jätke mind
iift . . . Ma tarwitan hädaste rahu. . .“

Naisterahwa kogu, kelles teie alles nüüd mitte ulust
ega hullu teele naisterahwast märkate, seab käed puusa
ning laulub trotslikult:

„Ehee, kellets ja mind dige pead? Ei lasse ennaft nõnda
kergeste uulitjale tõugata . . . Ja siis weel: ja wõiksid

igatahes kummuti wõtme minu kätte anda, nõnda palju usaldust sul peaks minu vastu ilka olema. . . Ah soo ja, see kummuti peegel kukkus maha puruks, oleks hea, kui sa nüüd kohe uue muretseks, mul on tarwis veel oma juukseid kohendada, sest me läheme ju täna õhtul teatrisse, eks?"

Siin ei juuda te ennast enam taljutada, kiristate walguste hambaid, wannute kurja mitmes wariatšionis ning häälitsete, nii et ahtaklaasid põruwad:

"Inimene, oled sa hulluts läinud! . . . Oma kummuti wõtmeid ei anna ma kellegi kätte, ega lähe ka täna õhtul teatrisse. . . Ei lähe, saad aru — ei lähe misti hinna eest!"

Teie imestate isegi, et midagi mõislikumat pähe ei tulnud. Misjaoaks sellele wõõrale inimesele üleilbse tõendama hakata, et te teatrisse ei lähe!

Naisterahwas aga sirutab käed wälja ja ütleb sulawal toonil:

"Kui ilus sinust, et sa mulle juba „fina“ ütled! . . ."

Seda ei oleks te oodanud! Teie awate kätte uske ja kiffendate:

"Olge head, wälja minu korterist! . . . Ruttu! . . ."

Nüüd aga sünnib midagi niisugust, mis teid korraga pehmeks, nagu waha, muudab. Naisterahwas langeb toolile, tatab näo kättega ja hakkab nuuskuma. . . See on liig! Pisaraid, pealegi naisterahwa omasid, ei juuda te kannatada.

Te targate ruttu ta juurde ja trööstite:

"Rahustage ennast! . . . Ma ei tahtnud teid haawata!.."

Ma muidu naljatasin aga. . ."

Läbi pisarate kuuldub:

"Ütle ometi mulle fina."

"Noh, olgu. . . fina. . . ära enam nuta. . ."

Sünnib ime! Nagu nõidusewäel on pisarad kadunud. Naisterahwas tõuseb kätte püsti, waatab teile filmi, nagu kowadine päike, mis teid koguni vastu tahtmist naeratamagi sunnib, ja räägib:

"Kas tead, kallim, ma lähen kõõki ja keedan kohwi, ei, ma keedan parem šokoladi. . . Sa mine too kohe peegel, maksab wiis rubla; too mulle kulbšed juuksewõelad tah, wanad on kõweraks murdunud. . . Muretse siis teatri piletid ka walmis, pärast jääme muidu ehk ilma. . . Aga katku kätke teha. . . Ah soo, too üks nael bisquitit ka. . ."

Teil läheb peas kõik segamine, panete aga masinlikult müüti pähe, kogeldate segaselt: "Üks nael. . . juuksewõelu. . . teatri piletid. . . wiis rubla. . . peegel. . . bisquitit. . .", ning astute siis mingil nägemata sunnil uulitsale.

Sagasi tulles on teil mitmesugused pakid ja pakikesed käes. Tundmata naisterahwas wõtab teid lahke naeratusega vastu. Kõik näitke korras olewat. Naisterahwas talitab täitja kodusest, tale on kõik urkad ja nurgad tuttawad; ta tunneb neid isegi paremine, kui teie ise.

Õhtul joote šokoladi ning hammustate bisquitit peale. Teie istute wäiksel ja olete mõttes, naisterahwas aga kõneleb selle eest wäga palju ning sünnitab teile lõpmata headmeelt.

Pärast sõidate, nagu lord ja kohus, teatrisse. Ja nõnda see lähebki.

Kui siis kuu aja pärast (sest nõnda kaua hoiate ennast kõigi filma eest kõrwale) tuttawad teie käest imestanult küsiwad:

"Kudas see ometi tuli, et teiesugune mõislik mees niisuguse rumala tembu ära tegi, et korraga naisemehes hakkas?"

Siis panete te kae murelikult otsaessidele ning ohkate: "Jah, kudas see tuli? . . . Ei tea ühda. . . Ei tea, tõepoolest. . ."

Kulbonu.

Ilmus trükkist:

Saksa keisrikoja saladused.

Reisrikoja ametniku illestähendus.

Saada igast raamatukauplusest.

Appi, targad, rumalad!
Kardan ainult Jumalat,
kuid ei seda aimand aru,
et nii wägew on see karu,
kes nüüd ette juhtus teel —
jeda kardan e n a m weel!

Läbi maapealse põrgu.

XVI.

Uued ülesleidused. Põgenemine. Jälle zeppeitni peal. Karpatidesse!

(Traadita telegramm Karpatidest.)

"Neiu Mawere?!" hüüdis Tõht otse metsitu röömuga. Tema on oma röömu awalbades alati wäga metsit. "Dlete teie see tõeste, wõi ei ole?"

"Pst!" ütles neiu Mawere uueste ja jooksis tema juurde, tema käest rahustawalt kinni wõttes. "Tõsa! Mina olen see tõeste — teie ei ekki mitte! Aga taja — meid wõidakse kuulda. Tarwis on meeles pidada, et mõnikord seintelgi kõrwad on. Nüüd heitke mõlemad rahulikult wõõdisse, et kui mõni tuleb, ta siis näha wõib, et mina oma kohuseid täidan ja teie tõeste haiged olete."

"Jumalale tänu, et taewas meid juft teiega siin kottu juhatab," sõistas Tõht peaaegu pisarafilmi ja silitas neiu Mawere kätt, mida ta ilka weel oma käes hoidis. Sest tema ei lasje asja, mis tal lord käes on, naljalt enam lahti, olgu see konjakipudel wõi neiu käsi. Tema tundmused on wäga tormilised ja palawad. Arwatawaste woolab ta joontes weel mõni tiik kuumu Poola werb, sest minisugune Eesti Mats wiilistab kõigi niisuguste äkiliste tunneteawalduste peale. Mis teha, weri on liig külm — Põhjamaa weri!

Juustekunstniku imeteod.

„Vaadake, herra, kui suurepäralise mõjuga meie uus juustekasvatamise salw on, kuid kohe lõmban ma teie tsilindri karwade häwitamise rohuga üle, ja ta omandab jälle endise wälimuse.“

Mis nüüd järgnes, sellest wõin waikides mööda minna, sest et seal lihtsalt näitemängu etendamine: meie olime pöetatawad, neiu Mawere oli pöetaja. Ja et õppiste raskuste peale walmis olla, arwastime Lõhuga heaks õhtuni magada, kuna neiu Mawere walmama jäi. Kell oli ju alles 2 päewal.

Ja uni tulus kõigi wiimaste päewade wintsutuste peale ära nagu ruufitas silmaauku.

Kui ma wiimats kerge puudutamise peale silmad awasin, wälises wäljas pime õõ ja lae all õõgus warjatud elektrilamp. Silmi õõrudes waatasin ringi ja nägin, et neiu Mawere mu woodi ees seisib ja herra Lõht teises woodis kaela sirutas. Silmapilt tulid kõit üleelatud juhtumised jälle meelde.

„Kudas on kõega lugu?“ küsisin ma herra Lõhu käest. „All right,“ sõjistas see wastu. „Kõit on korras: lõndid terwed ja walu wähe. See ei takista mind millegi juures. Aga neiu Mawere,“ pööras ta neiu poole, „nüüd suu lahti ja jutustage, mis kuradi loss see siin on ja kudas siit putku saab panna. Ja siis kõigepealt: kust teie siia saite?“

Mina jäin hingetu põnewusega kuulama, sest neid küsimusi olin ta mina tahtnud ette panna. Ja neiu Mawere jutustas:

„Ätlen teile ainult mõne sõna seletuseks, pikaks jutuks pole siin õige koht. Dlen, nagu teiegi, pögeneja. Wiibisin sõja algul parajaste Saksamaal, kui kõiti wenemaalasi siin tuupima ja nälgitama hakati. Et Wenemaal tagasi saamine wõimata oli, sest iga teine sakslane nuusturiks muutus, siis muretšes üks lahke juudieit mulle mu wiimase raha eest halastajade riided ja ma pakkusin ennast, poolakats tunnistases, siin teenistusesse, mis mul ka korda läks. See siin on wõrft Wielfrassi loss, mille ta täis ijamaaljust sõjatarwiduste jaoks andis ja mida sellest hoolimata, et ta lastaret on, hoollega walmatakse. Pitema wiibimise ajal oli mul aga mahti siin nii mõndagi kuulda ja tähele panna, ka mõndagi sõprust sõbitada, mis meile nüüd kasulik wõib olla. Näituseks peab leitnant von Mutterkorn minust lugu — seefama, kes teid siia sõidutas. Ma tundsin herra

Lõhu ju atnaft wälja waadates ära ja kohe oli mu peas plaan küps, kudas teid ja ennaft siit pörgust päästa!“

„Tulge siia, ma annan teile ühe wennaliku musu, neiu Mawere,“ sõjistas herra Lõht õhetades, ja minulgi hakkasid seda kuuldes neelud kõima, aga neiu Mawere pani käe ta õla peale ja ütles rahustades:

„Sellega on pärast õnnelikku pääsemist aega, kallid wend. Nüüd on paremat teha: nõu pidada! Minu plaan on järgmine: Siin haigemajas on igas toas, kus haigewoodid seisawad, ka riidetapp — teie oma on, waadake, seal. Selles on katš õlitonda ühes fineliga. Need antakse terneksiaanud haigetele. Nüüd aga pärite teie nad. Seft ainult sõlbati riietes, Saksja sõlbati riietes wõib siit wälja saada. Leitnant v. Mutterkorn on minu järel kui nõitud. Kui teie siia tulite, lubasin täna õõsel temaga metsas tõttu saada, kui ta mulle selle kõigu tarwis kahe sõlbati saatel lubakirja muretšeb. Ja ta muretšes — siin ta on! Kell 12 õõsel läheme — teie kui saatjad, mina kui kaitsealune. Mina halastaja de riietes, teie sõlbati finelis. Wuidugi wiib meid meie tee hoopis teie kõlge. Tema ootab lossi taga puistikus, meie

lähme lossi ette — metsa, sinna, kus zepelitr seisab!“

„Sumala eest, see on ju suurepäraline!“ hüüdsin mina peaaegu walguste, ja herra Lõht oli rõõmutujus juba seitsmendas taewas. Niiõuguses rõõmujowastuses wehtis ta kõtega õõhtu.

Siis hüüdis ta korraga:

„Stopp! Selle peale wõtsiwad wanad eestlased tubli lõnku — mis, Surmasõlme Jüri?“

Ja egas minugi suu seinapragu ei olnud. Oli ju tarwis julgust wõtta ja kõise töõ tarwis ettewalmistusi teha.

„Bravo! Tubli laps! Eht Eesti ema tütar! Plaan on tore ja meie sõidame joonega Karpatidesse nii kui wiuhhti!“ kiitsin ma suud pühtides. „Mis kell on?“

„Pool üksteistkümmend!“

„Kõh, siis weel aega on! Aga ega siis ometi keegi meid enam waatama ei tule?“

„Ei — ätlesin, et magate. Siis ei õõsitata.“

„See on tubli, siis wõime warsti toaletti tegema hakata,“ sõjistas herra Lõht. „Kui aga neiu Mawere meid pooleks tunnits üksi jätaks.“

„Wuidugi, ma lähen weel waatama, kas kõit korras on,“ wastas neiu ja kadus.

Wiuhhti olime woodist wäljas ja Lõhuga üksteise kaelas mis lahus. Nii õnnelikud olime. Nii palawalt paigus meie sõida ja wõrises just kui tallele jaba rõõmu pärast. Weel kord wõtsime tublid lõnjud, ka piitut sakuskat, siis tegime kapiukse lahti. Zuliuued sõlbati riided wahtisid meile sealt wastu.

Nüüd algas riidesse panemine. Omad alla, wõõrad peale. Ja peagi seiswad toas kahe Eesti mehe asemel katš eht Saksja Mihtlit, kiwrid peas. Me waatastime üksteisele otja, ja õõksime heameelega laial ldual naerma hakanud — kui me mitte Saksja haigemajas ja Saksja wangis poleks wiibunud. Nii weidrad olime üksteise meelest.

Kell õõ kusagil parajaste pool katšestkümmend, kui üks takalepi lahti läks ja neiu Mawere, mantel seljas, wõike komps kõõ otjas, siise astus.

Meie teretafime teda sõjamehelikult, tema aga pani käe suu peale ja jostistas:

"Nüüd, wennad, külmawerd ja ettemaatus! Teie olete minu saatjad ja ei tarwitse midagi rääkida, niilaua kui wahtide ringis wiibime, waid läite alati taks samm minu kannul kui wiisakad sõjamehed kunagi. Poole tunni pärast tõuseb tui üles, siis näitab taewas meile ije teed ja walgustab meie sammusi. Kas konjati pudeli panite tasku. Minul on neid paar tütti weel siin kompus. Ka toitu. Nüüd: smirna!"

Ja kardetaw teelond algas. Dde ees, sõbatid taga, sammusime tubadest läbi.

Kojas pani wahisõbat neiu Mlawerele püssi pöigiti ette. Sõnalaujumata ulatas dde talle jedeli nina alla, jedeli, mille peal ametlik pitser säras. Ja kofe kadus püssi teelt. Dues seisid teine sõbat. Seesama lugu. Ja wärawa juures tõrjus seesama nähtus. Kuid siin ei leppinud sõbat enam ainult waatamisega, waid küsis:

"Wohin? Wann zurück!"

"In den Wald! Nach einer halben Stunde!" wastas neiu Mlawere filmapill. Ja tee oli lahti. Meie südamed, mis kõik see aeg ootamata juhtumisi oodates täis kõige suuremat põnewust olud, hakkasid korraga otse maršitattis tulkuma. Nagu pressid alt pääsebes, hakkas weri uueste palawalt weerema, nii et otse jõe hakkas.

Nõnda jõudime metsa, mis nagu hella ema meid kaisu wõttis. Täht maad sammusime kiiresti ja waitides edasi, siis jäi neiu Mlawere korraga seisima ja pööras näo meie poole.

"Sumalale tänu!" jostistas ta. "Nüüd oleme loodeta-waste pääsenud! Kui aga zeppelin korras on!"

"Koh, see jätke juba minu mureks, neiu Mlawere!" ütlesin mina. "Egas mu nimi muidu Surmasõlme Jüri ei ole. Wiige mu aga sinna!"

Ja tähtu hakkasime jälle edasi ruttama. Waheajal oli tui juba üles tõusnud ja walas oma imewalgust maha maa ja metsa peale. Ja juba rõõmu! Waewalt olime teekäanaku kohale jõudnud, kui herra Doh! juba labajala-walsti hakkas tantsuma.

"Näete. — näete — seal ta on — seal ta on!" jostistas ta kähistades. "Meie zeppelin!"

Ja tõestel! Nagu Künnapuu Kadri suur küljaluse kott, mis tuult täis, dõftus meie zeppelin puude wahel. Krapsti läis mu parem käsi püstitasku, kus brauning peitus. Kes wõis teada, kus ja kui palju wahtisi zeppelinil walwamas oli! Kuid õnneks polnud neid seal ühtegi. Kõht oli sõjaliniist kaugele ja waenlase tulekut polnud kartta, sellepärast oli zeppelin wahita jäetud. Meie õnneks muidugi! Ütle weel, et inimesel õnne ei ole!

Üts, tats, kolm! olin ma zeppelinil kallas. Waatan, kõik korras! Wenjungi ei puudu. Neiu Mlawere kuulmiste rõõba karawatsetud temaga hommitul sõiduproowi teha — jällegi meie õnneks.

Ei nüüd olnud enam ajawitumist! Juba weerandtunni pärast oli masinal tojs sees ja surijes mootor ning meie istusime oma koha peale. Neiu Mlawere herra Dohu kõr-wale, mina putki. Siis weel kõik tatti ja — waljail!

Kui zeppelin juba metjaladwasti kõrgemale oli tõusnud ja ma teda tüürist itka weel kõrgemale upitasin, pääsesid meie kõitide keelepaelad korraga lahti ja Sakamaa waitiw mets kuulis oma pea kohal wägewat laulu:

Cesti wennad, hellamad,
kuimatage pijarad!
Seistku maa ja seistku meri
lauja leegis meie ees,
meie sees on Cesti weri —
eda si lähed Cesti mees!"

Waewalt oli laul lõppenud, kui äkki kusagilt alt pime-dast walge raket üles taewa alla lendas.

"Dhoo!" hüüdis Doh!. "Juba on neil hais ninas! Juba saabawad meie ninatubakat!"

"Pole wiga!" wastasin mina. "Warsti oleme nende tulepiirist wäljas. Aga kuhu me nüüd läheme?"

"Pööra Karpatide poole!" hüüdis neiu Mlawere. Ja "Karpatidesse!" kajatas herra Doh!.

Billu: "See Warsshaw üks wäga kõwa pähtel olema". . .

"Minugi pärast!" wastasin mina, ja wärisedes pööras zeppelin minu raudse rusika all oma nina Karpatide poole, pettunud Mutterkorni terwitusi kaugele taha jättes.

Surmasõlme Jüri.

Saunapidajate koosolek.

(M. M. kirjasaatjalt.)

Mõni päew tagasi olid Tallinna saunapidajad koosolekul, kus saunahindade kõrgendamise kõne all seisis. Jga saunamees palus käe ülestõstmisega sõna, sest kõik tahtsid näidata, kui tähtjad põhjendused neil saunahindade tõstmiseks on.

"Sõna on herra Wenemannil," tähendas juhataja. Herra Wenemann korraldas kodus istumise alla wõetud wiha hoolega toolile ja kõneles:

"Teie teate, mu herrad, tark sõna ütles: mis odaw, see mäda. Meie saun on praegustel oludel liiga odaw, ja just sellel põhjusel ei suuda meie endi wastu ka tarwilist lugupidamist wõita. Riputame saunahindadele weidi juurde, siis tõuseb saunadest lugupidamine kofe publikumi, uudes teeles — publiku, filmis. Enestest lugupidamise tõstmiseks soowitan ma saunahindade kõrgendamist."

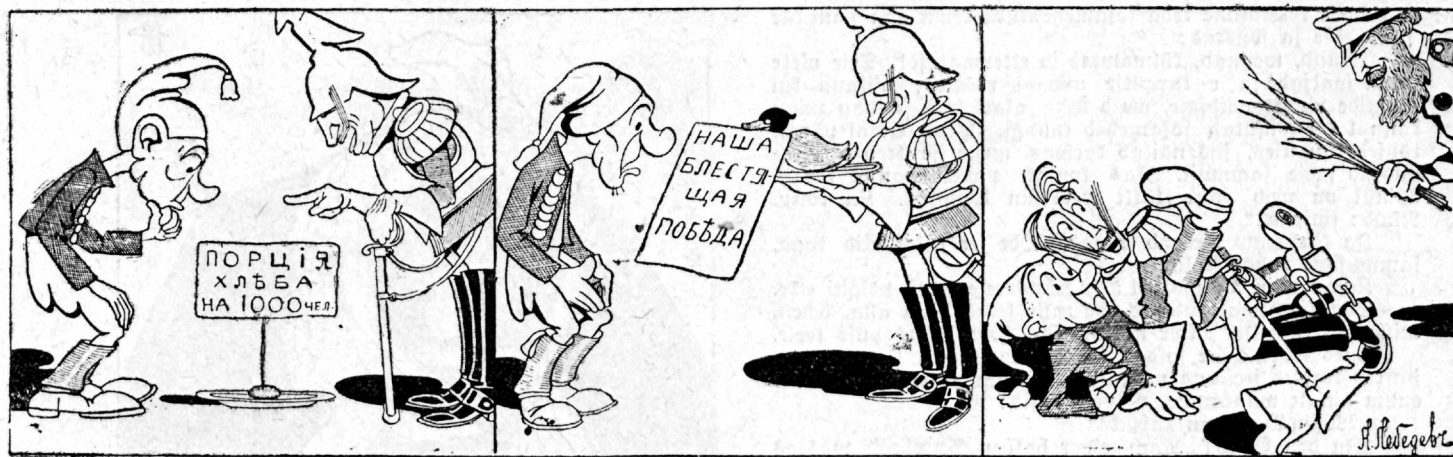
"Dige — ma olen sellesamas arwamises!" hüüdis pori saunapidaja, kes ije kelmikulas torteris on.

"Ma olen Sibulaküla rahwast juba mitu aega püüdnud puhtaks pesta," kõneles teine mees, "aga ma pean tunnustama, et see mul siamaale ei ole lorida läinud. Ka täna käiwad nad räpaste nägudega ümber.

Ma olen selle nähtuse põhjuseid uurinud ja nüüd ka otjusele jõudnud. Meie saunahinnad on liiga odawad. Riputame hindadele weidi juurde ja küllap näete, tubas nad endid siis saunades palju suurema hoolega pesema hakkawad. Nii siis, terwisliksest seisutohast wälja minnes, soowitan ma saunahindade tõstmist."

"Õleme nõus, nõus!" hüüti mitmelt poolt, "sest üks ole meie seltskonna terwishoiu alal sedajama, mis wahimehed Siioni müürid."

"Ma olen ammu selle peale tähepanemist juhtinud, et wihtlemise kunst meie juures hoopis alla on langenud,"

Sakslane:
„Nüüd, wennas, lepi wähega,
ei enam kaua testa ta,

sest meie wäed wõidawad
ja Warsfawise sammuvad.“

Wenelane:
„Mis ja, räbal, waletad —
witfa saate mõlemad!“

lõneles kolmas lõneleja. „Aga ometi kui hea, kui hea on mõnus wihtlemine. Ma tunnen praegu head isu ta järele (ta tehitas õlgadega). Aga mis meil: lööbafse paar popsu, ja ongi tehtud. See tuleb kõik sellest, et meie wihad saunarahha kõrwa ilma hinnata anname. Nad wõiwad digusega lõneleeda, et wanu wihtafi uueste wälja jagame, sest mis see kaup siis wäärt ongi, mille eest meie ise raha ei wõta. Aga wõtame iga wiha eest kolm kopikat — waadate, kuidas siis wihtadefst lugupidamine duseb, nad wihtumises wäsi-matadefst muutuwad ja nii kaua wihtlewad, kuni tüügas peosse jääb. Kui suurelt meie küll jelles wiifil rahwa terwisliifi olufi ei tõsta ja peale selle toome veel wana wihtlemise kunsti Eestiise tagasi.“

Koosolek oli nõus ja otjastas wihtadele kolm kopikat hinnats pannefs saunastäijaid seega ägedale ja kauawälta-wale wihtlemisele sundida, millel terwishoiulifelt määratu tähtsus on.

„Mina olen tähele pannud, et rahwas ta pesemise kunstis hoopis pealiskaudseks on muutunud.“ lõneles kassifaba poolt kandifst saunapidaja. „Ei ole mingit omast, muudkui lastatse kapatäis wett kapatäie järele ja loobitafse üle pea. Nii ei pesta, wähemalt nii ei pese need, kes pesta oskawad. Meie peame neid õpetama pesema, mis ijeäransis terwishoiulifelt wäga tähtis on. Paneme wee kontrolli alla, anname saunastäijatele tats, kõige rohkem kolm kapa täit wett — waadate, kuidas nad seda siis õpiwad tarwitama ja ennast hoolega pesewad.“

Koosolek oli sellega nõus.

„Ma ei saa aru, kuidas nii tugewa leili andmise pärafs ei ole veel tohtulitule wastutusele wõdetud. Ma olen seda alati kartnud. See on ju terwisefle hirmus kahjulik. Aga edaspidi anname neile niifugust pehmet leili, niifugust mõnu-fat, kus laudil paras saabafst lappida, seft traadid seifwad pehmed. See on inimesefle, terwisliifst seifutohast waadates, kasulif. Need wõiwad ju ikka laudil olla, kes nüüd tanget leili ihaldawad ja ta need wõiwad olla, kes praegu nõrta leili tahawad, ehk teda fjugugi ei falli. Sauna lawa teeme kõikidele kihtidele kättesaadawaks.“

Koosolek oli sellega nõus.

Koosolek otjastas: Rahwa terwisliife seifutoha põhjal ja rahwaharimise ja kaunide kunstide õpetamise mõttes ta ühedigustilust silmas pidades, saunastäijadefst tõsta, wiha eest kolm kopikat wõtta, saunastäijale mitte üle kolme kapatäie wett anda ja leil niifugune hoida, milles pigi pehme seifab.

Ujakohane Kaerajaan.

(Willu ja Franz-Joosepi duett.)

„Kuule Willuke, ütle minule,
Mis kurja tegin sinule,
Et nõnda raskelt petfid mind,
Mül peagi läinud kodupind.“

„Kuule Franz, ää lori aa,
Ega ma sinust meest küll saa,
Sest sa oled wanake,
Purundõrk ja wigane.“

„Kuule Willu, unes juba näen,
Et üksford Wienist ilma jäen,
Sest Krakow pea wõib langeba,
Mis hallan ma siis tegema?“

„Tühi lori, Franzuke,
Sa oled peast wiift segane,
Sa seda peatfid teadma wiift,
Et siis sind ehif raudne rift.“

„Aga Willu, mäletad sa veel,
Mis enne rääkis sinu keel:
Kui sõtta meie läheme,
Siis wenelafst peksame.“

„Oh Franz, sa oled pudrupea,
Kas seda sa siis veel ei tea,
Et peale pead ta tungima,
Aga mitte järjest plagama.“

„Ai Willu, sa tahad ütelda,
Et meie saats ta folkida,
Kui Warsfawi all fina said,
Et tinaubad kõhtu jäid.“

„Watt, Franz, mis juhtund sinuga,
Sa tead, et leping Lürgiga
Meil tehtud, kes meid aitab veel,
Nüüd rõõmsats saagu sinu meel.“

„See pole armas fjugugi,
Et haige Lürgi sultani
Sa oma wõrtu tõmbafid,
Meid metslafega fidufid.“

„Watt, mu rumal Franzuke,
Ei nii me lugu parane.
Sa pead veel kaafa sõdima
Ja meie wõitu nägema.“

„Oh, Willu, jäta rahul mind,
Mül walus lõhemas on rind.
Münd ilmaaegu hoiad waol,
Mül ammu lõpetatud laul.“

„Franz, miifs kurdad hirmsaste,
Mis abi seft?! . . . Me fipleme
Ju kõrist saadif mere sees,
Surm ja hutatus meil ees.“

„Ai, Willu, ole kallite
Ja sõdi üsna kiireste,
Et mina poole nahaga
Sealt pääsefin veel tulema.“

„Tule, Franz, sa seda tead,
Et surema mu selftis pead.
Ka haige Lürgi sultani
Me wiime ühes hauani!“

J. Kuulipilduja.

Ujakohased raamatud:

Alakilled, ilupund ja ilupõõfad. 140 pildiga. Hind
1 rbl. 50 kop., kõwas kõites 1 rbl. 75 kop.

„Meie Matti“ aastatekijad saawad hinnata kaasa:
Seinakalender 1915. Seaduse tähtraamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awaldufjed — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune koft — 1 r. Kaasanded, wäljaarwatus seni veel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused“, saadefatse tohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuubewiifit tellijad saawad kaasanded ofstampa.

Ann. ween. gensyporo. Washutaw toimetaja Jakob Jaafon. Põhjaandja J. Muni. W. Schiffer'i trükk. Tallinnas

RAHVUSRAAMATUKOGU
AR